

POIKIEN KESKEN

(S. H.)

N:o 40

MAILTA JA MERILTÄ

25 p:ää

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

✦ ✦ ✦ Toimittanut TEUVO PAKKALA ✦ ✦ ✦

Kustannusosakeyhtiö Otava · Helsingissä

MAILTA JA MERILTÄ 40

POIKIEN KESKEN

KERTOMUKSIA, KIRJOITTANUT

EBBE LIEBERATH

RUOTSIN PARTIOPOIKIEN PÄÄLLIKKÖ

Ystävykset.

Siinäpä hauskin »veljespari» mitä nähdä saattoi. Toinen punatukkainen yhdeksänvuotias, harja harallaan joka puolella päälakea, niin että vanha sotilaslakki tahtoi lakkaamatta mennä menojaan, sirrottavat porsaansilmät, valkoiset silmäripset ja kulmakarvat. Ei hän siis ylen ihana ollut tepastellessaan polvihousuissa, joissa oli ristiin rastiin monenvärisiä paikkoja, suurissa, peräti kuluneissa puukengissään ja takissa, joka näytti siltä, kuin se jo monissakin polvissa olisi palvellut pitäjän paimenpoikia.

»Veli» ja toveri oli pässin könsikkä, jokseenkin yhtä ruma kuin poika-kin, mutta melkoista paremmin puettu, mitä ilmaston laatuun ja lämpömittarin osoittamaan astemäärään tuli. Se oli pyöreä ja paksu, ja kuperaa otsaa koristivat kauniisti kaartuvat sarvet, jonka vuoksi juuri *pässi* heistä kahdesta epäilemättä teki arvokkaamman vaikutuksen. Se oin erittäin leikkisä pässi, täynnä hullunkurisia kujeita, ja hauska seuralainen, joskin sen leikillisuus toisinaan ilmeni melkoisena kovakouraisuutena tai oikeammin sanoen kovapäisyytenä.

Heidän nimensä olivat Jussi ja Eemeli, mutta jos joku luulee, että pojan nimi oli Eemeli, niin hän erehtyy.

Jussi retuutti selässään pientä säkkiä, jonka pohjalla oli perunoita, ja Eemeli tallusti perässä. Silloin tällöin, kun jälkijoukon mielestä matka luisti liian hitaasti tai hiljaisuus häiritsi kulun hauskuutta, sai

Jussi ystävällisen työikäyksen siihen vihreään paikkaan, joka kaunisti perunasäkin eteläpuolista seutua. Hän oli mennä nenälleen ja nauroi, ja sitten vauhti lisääntyi ja keskustelu pääsi jälleen käyntiin.

— Oletkos hullu, Eemeli, etkös ymmärrä, etten minä jaksa kulkea nopeammin.

— Öö — öö — um, määkäsi Eemeli jostakin kaukaa valtavan turkinsa syvyydestä äänellä niin karhealla, kuin se olisi ollut parikuisen vasikan, tahi vähän karheammallakin.

Jussi oli talon kasvattipoika, ei juuri laillinen kasvatti, mutta melkeinpä sitäkin, palveli paimenpoikana, puuhaili ja askarteli talvisin hie-
man yhtä ja toista. Rengit ja piikat komentelivat häntä milloin mihinkin, mutta hänellä oli päivän ruoka ja katto päänsä päällä, eikä hän sen vuoksi katsonut itsellään olevan mitään valittamisen syytä. Sanatonna ja hiljaisena hän voimiansa ja tilaisuuden mukaan tarrasi joka työhön ja tallusteli nyt talossa kolmatta vuottaan.

Äiti palveli toisessa talossa, joka oli monien peninkulmien päässä, ja isää hän tunsu niin vähän, ettei sitä kannattanut mainitakaan.

Leikkikalut ja muut sellaiset olivat hänelle kokonaan vieraita. Mutta yksi leikkikalu eli »konu», kuten paikkakunnalla sanottiin, hänellä kuitenkin oli, mutta ainoastaan yksi. Ja se oli pieni vesipyörä, jonka Amerikan-Pekka, nuori renki, joka sittemmin oli matkustanut kaukaiseen länteen, eräänä pyhäämuna oli hänelle nikartanut ja pannut puroon pyörimään. Siihen liittyi pieni puuvasara, joka kiiwaalla vauhdilla takoi rautapalasta ja vaihtelevassa tahdissa niin kauniisti helähteli aina sen mukaan kuin vesi nopeammin tahi hitaammin vyöryi.

Se tapahtui melkein kaksi vuotta sitten, mutta vieläkin hän jokaisena joutohetkenään saattoi istua puron reunalla vasaraniskuja kuunnellen.

Voimme siis ymmärtää, ettei hänen elämänsä ollut niin peräti päivänpaisteinen. Mutta kun ei ole parempaan tottunut, niin se kyllä menee vanhaa jonotustaan antamatta mitään valituksen aihetta. Eikä hän varmaankaan olisi ymmärtänyt sitä, joka mahdollisesti olisi häntä sääli-
tellyt.

Tapahtuipa eräänä päivänä, että isäntä tuli kotiin Suurkylän markkinoilta, ylen suuri ja vihainen pässi rattaiden perässä. Se oli Eemelin tulo.

Äkäinen ja taistelunhaluinen kun oli, kuten kelpo pässi ainakin, tuotti se heti pihalla kauhean sekamelskan.

Ensi tehtäväkseen irti päästyään se paiskasi uuden isäntänsä ladon seinään, jotta kolaus kuului pitkän matkan päähän, ja heti sen jälkeen pyllähytti muutaman piian nurinniskoin kiuluineen, lypsyjakkaroineen ja muine kompeineen. Eräs renki sai tölmäyksen polvien yläpuolelle, niin että oli työkyvyttönä monta päivää. Piha puhdistui tuossa tuokiossa, ja hätähuutoja kuului joka taholta.

Eemeli tepasteli pää pystyssä puoleen ja toiseen ja alkoi perehtyä paikkoihin, oleskeli ulkosalla ja nuuski lammastarhan ovea ja päästi ystävä-
vällisen määkinän, joka syvyydessään ja voimassaan mahdollisimman

paljon erosi lampaan äänestä. Meni sitten navettaan tarkastellen asumusmahdollisuuksia. Ahaa, oikein hyvä! Täällä hän kyllä viihtyy.

Sitten se meni puralle hieman virkistäytymään mielenliikutuksen jälkeen.

Siellä istui jälleen siunattu ihmisolento!

Päärakennuksen ikkunoista kajahtivat kamalina kaikenmoiset varoitushuudot.

— Voi, voi, voi, voi, nyt se iskee pojan kuoliaaksi! Jussi! Varo itseäsi! Juokse!

Eemeli nyökäytti päätään viistoon, kuten pässit tekevät, kun niiden luonto nousee, pisti muutamia kertoja kielensä ulos, polki lujasti milloin toisella, milloin toisella etujalallaan; sitten turpa painui alas, samalla kun se liikkui hiljaa nyökytellen päätään uhrilleen, ja sitten — nuolena eteenpäin!

Poika ei ollut koskaan ennen nähnyt pässiä eikä vasaraniskujen vuoksi kuullut varoitushuutoja. Hänestä kuitenkin kaikki näytti hieman merkilliseltä, etenkin otuksen hämmästyttävä nopeus jonka, -vuoksi hän kavahti pystyyn tavallista kiiruumin.

Ja se oli hänen vaivainen onnensa! Tuskin oli hän ehtinyt koipensa oikaista, kun jo vihainen villakäärö suhahti ohitse, sipaisten mennessään hänen takamuksiaan. Jos hän olisi istunut hiljaa, olisi hän varmaankin saanut paukauksen, jota ei olisi koskaan unohtanut, jos hänen yleensä elämässään olisi enää tarvinnut mitään unohtaa.

Pässi näet halkaisee aivan hyvin esim. oven, jos siksi tulee; ja tuossa tuokiassa se saattaa muuttaa kymmenvuotiaan rintakehän niin, ettei siitä ole paljoa jäljellä.

— Kas vaan, mikäs kumma sinä olet! sanoi poika onnellisessa vaaran-tuntemattomuudessaan ja istuutui jälleen kivelle.

Eemeli pysähtyi, teki täyskäännöksen ja alkoi jälleen nyökytellä päätään.

Silloin poika alkoi puhua lampaankieltä, jota jokainen kylän paimen-poika osaa.

Mitäs nyt! Eihän mikään käsi eikä jalka sille ärsyttävästi päkkäillyt, jommoisesta jokainen oikeamielinen pässi, joka on arka sukunsa kunniaa ja maineesta, tuntee verensä kuohahtavan.

Varsin tutut äänet sen sijaan hivelivät sen korvaa niin houkuttelevan kiltisti ja ystävällisesti. Oli kuin kaikki lampaat ja karitsat kaikessa rauhassa kulkisivat hajallaan laitumella eivätkä sitä siellä häiritsisi mitkään sydämettömät kaksijalkaiset ilkeine päähänpistoineen. Sen päässä oli jälleen vilpoisa ja hyvä tunne, ilkeä pakotus silmistä katosi, eikä huulia enää tarvinnut kielellä kostuttaa. Jospa vain aina tuntuisi näin hyvältä.

Hitaasti ja arvokkaasti, kuten vahvemman sukupuolen edustajalle sopii, se kulki ääntä kohti. Se tuntui yhä ystävällisemmältä ja kiltimmältä, ja ennenkuin arvasikaan, tunsipa pässi saman miellyttävän värityksen, jonka se niin hyvin muisti karitsavuosiltaan, kun joku kutitti sitä sarvien juuresta. Pehmeät sormet kuoputtivat niin miellyttävästi

sekä sarvien juurta että korvantauksia ja myöskin kaulan tuuheaa vil-
laa. Lopuksi se tunsu, että sen pitäisi jollakin tavalla osoittaa kiitollis-
uuttaan, mutta oli — kiitos kaksijalkaisten julmuuden — melkein
unohtanut, miten lampaansukuun kuuluva gentlemanni sellaisessa ta-
pauksessa käyttäytyy.

Vihdoin se alkoi muistaa yhtä ja toista ja tunki sen vuoksi turpansa
pojan kainaloon, seisoi aivan hiljaa, silloin tällöin vain hieman töytäis-
ten, ja kurkussa väreili tyytyväinen, melkein kehräävä ääni.

Poika ja Eemeli juttelivat koko iltapäivän, ja turpa polventaipessa
tulokas kulki kaikkialla ystävänsä kintereillä. Niin tapahtui ensimmäi-
senä päivänä, jonka se oli talossa, ja niin jatkui yhä edelleen.

Neljän aikaan aamulla, kun lypsäminen oli aloitettava, herätettiin
Jussi aina pitämään huolta Eemelistä, sillä kaikki muut pelkäsivät sitä
sanomattomasti.

Kun poika sitten tuli ulos ja päästi lampaanäänen, jommoista yksi-
kään toinen ei osannut, vastasi aina kuoro lammastarhasta — kauhea
määkiminen muutoin —, mutta kaiken määkinän keskeltä kuului nave-
tasta Eemelin syvä bassoääni hilpeänä ja käheänä mörisevän: »hyvää
huomenta, ystävä!»

Sitten Eemeli ei häirinnyt ollenkaan työtä, sillä kun sillä vain oli tuo
pieni poika läheisyydessään, ei se piitannut ollenkaan muista, ellei sitä
vaan ärsytetty, sillä silloin se tuossa tuokiassa puhdisti paikat.

Sääli oli nimismiestä, jolla eräänä päivänä oli asiaa isännälle. Hän
sattui virallisessa ylimielisyydessään ojentamaan pässiä kohti kämmne-
nensä eikä pitänyt vaaria mistään Eemelin sotamerkeistä, nyökkäyksistä,
nuolemista ja polkemisista.

Kun aika oli täytetty, seurasi pamahdus, kuin torpedo olisi ammuttu.
Nimismies lensi suoraa päätä suljetusta pesutuvan ovesta sisään eikä
pysähtynyt ennenkuin hellanmuuri otti hänet vastaan vähemmän peh-
meään syleilyynsä, ja hän lepäsi siinä voihkivana sykkyränä.

Onneksi Jussi sattui olemaan lähellä ja alkoi puhutella Eemeliä rau-
hoittavasti.

Kerran viikossa sitä kuitenkin kohtasi voittamaton loukkauskivi, ja se
tapahtui sunnuntaisin. Se ei saattanut kuolemakseenkaan suvaita kirkko-
pukuisia naisia, varsinkaan jos heillä oli valkoiset päähineet.

Valkoisia päähineitä pitävät tahi pitivät sillä paikkakunnalla kaikki nai-
mattomat naiset, vastakohdaksi naimisissa oleville, jotka pitivät mustia.

Tuskinpa luulen pässin vastenmielisyyden johtuneen mistään avio-
liittoa koskevista yhteiskunnallisista mielteistä tahi muusta sellaisesta.
Kukaan ei ymmärtänyt miksi, mutta milloin vain joku eukko tahi tyttö
kulki ohi rauhallisesti vaeltaen valkoinen huivi päässä ja kirkkohame
ylhäälle kurottuna, niinkuin tielaki ja huolellisuus vaatii, niin oli hän
ehdottomasti tuossa tuokiassa kirkuen ojassa, jollei vierinyt vielä jonkun
matkaa peltoonkin kaikki tamineet auttamattomasti piloilla.

Jussi pääsi kuitenkin pian selville näistä Eemeli veljen tavoista, jonka
vuoksi pässi sai pysyä pyhät sisällä.

Siten ystävykset elivät yhdessä elämäänsä — surullista elämäänsä, arvelisi varmaankin joku. Ei likimainkaan! Se oli pelkkää iloa. Olihan ruokaa ja suojaa. Jussilla ei ollut koskaan ennen ollut yhtään ystävää eikä Eemelillä myöskään. Niinmuodoin he olivat aivan tasa-ai voisiet, eikä heillä ollut mitään kadehtimista toisiltaan. Kukaan ei voi aavistaa, miten mäenrinteillä oli suloista laitumellaoloaikana! Jussilla oli kenen kanssa yksinäisyydessään jutella, ja Eemelillä, joka oli aivan liian kopea kulkeakseen laitumella lampaiden ja karitsojen mukana, oli myöskin seuralainen. Leipäpala silloin tällöin ei myöskään ollut halveksittava.

Tapahtuuhan joskus, että parhaatkin ystävykset riitaantuvat. Ja niinpä kerran heidänkin välinsä rikkaantuivat.

Poika puki piloillaan Eemelin ylle vanhan takkinsa, pisti etukoivet hihoihin ja satoi napit selkäpuolelta kiinni. No, olihan vain hauskaa, kun kiltti kaksikoipinen pelihti sen kanssa. Siksi Eemeli vain mielisteli ja tönkytti turvallaan niin kauan kuin poika puki sitä. Mutta sitten! Mikä elämä! Eemeli meni lammasmaahan haukatakseen lämpimiinsä hie-
man tuoresta ruohoa.

Yksikään lammassrouva ei tuntenut sitä, vaan kaikki kolmekymmentä lammasta ja karitsaa kimposivat henkiahieverissä joka taholle viidakkoon minkä koivet kantoivat!

Siinä se seisoj yksikseen häpeissään ja repaleisessa takissa!

Nolona ja vihoissaan se meni ystävänsä luokse, joka oli nauruun pakahtua. Olipa nuorelle herralle vähällä tapahtua onnettomuus, mutta hän oli kyllin vikkellä heti ottamaan takin pässin yltä, ja siihen se asia jäi. Kesti kuitenkin kokonaisen viikon, ennenkuin Eemeli lakkasi nöyöyttämästä päättään ja polkemasta jalkaansa pojalle, ja Jussin täytyi käyttää kaikkia taitonsa päästäkseen jälleen suosioon ja häivyttääkseen pässin mielestä kiusallisen jutun.

Ja sitten kesellä paukkuvaa pakkasta se oli jo kokonaan unohdettu, ja he vaelsivat kaikessa rauhassa ja sovussa.

Tultuaan Syväjärven rannalle he neuvottelivat hetkisen, kulkisivatko oikotietä järven poikki säästääkseen siten noin neljänneksen matkasta. Eemeli murisi vähän tultuaan jälle, jossa alkoi livettä, eikä näytänyt hyväksyvän koko yrittystä, mutta käveli kuitenkin mukana.

Silloin äkkiä jää risahti ja kuului ilkeä, pulpahteleva ääni! Ja tuossa tuokiossa poika päästi merkillisen huudahduksen ja vajosi niin että ainoastaan hartiat ja perunasäkki näkyivät.

Aivan suunniltaan säikähtyneenä Eemeli teki täyskäännöksen ja lensi pyrynä kotia kohti.

Millaista kyytiä! Entä sitten ääni! Tuskanhuuto melkein kuin se olisi seisonut katsomassa lampaanteurastusta. Kukaan, joka ei ole kuullut sitä, ei saata ymmärtää millainen sydäntäsärkevä tuska on sellaisessa armon ja armahduksen huudossa!

Se huusi yhteen ääneen koko lyhyen kotimatkan, lensi kuin kanuunan-kuula keittiönovesta, hyppäsi tasajalkaa ja pyörähteli toisesta toiseen, kunnes vihdoinkin eräs nopea-ajatuksinen renki sanoi:

— Veikon laita on varmaankin hullusti, ja meni ovelle.

Eemeli ulos tuossa tuokiossa, käänsi kerran päänsä nähdäkseen tuliko renki mukaan. Ja sitten rantaa kohti, Eemeli nelistäen ja renki minkä koivista pääsi.

Renki näki tietysti heti miten asianlaita oli, ja juoksi niin vinhaa vauhtia kuin suinkin saattoi, mutta pässi oli joka tapauksessa etumaisena, liukastui jäällä ja luisui pelottavan huimaavaa vauhtia kama-laa vettä ja »veikkoansa» kohti. Poika sai kiinni toisesta sarvesta jäljellä olevilla vähillä voimillaan, renki tarttui pässin takakoipiin, ja niin oli asia selvä, mutta se tapahtui viime tingassa.

Jussi meni rengin sylissä pakkasesta ja uupumuksesta tainnoksiin, mutta toipui kotona pian jälleen, kiitos kahvin ja parin keittiössä olevan hevosloimen.

Eemeli seisoi eteisessä tunnin ajan, mutta sitten se otti vauhtia ja paiskaisi oven auki — no niin — sehän ei ollut mikään konstikaan, sillä säppi ja sinkilä olivat menneet menojaan sen viime käynnillä. Pää-tään nyökyttämättä tahi kenellekään polkematta se tepasteli aivan rauhallisena kaappisängyn ääreen, missä poika nukkui, töykkäsi pei-tot syrjään, asetti kuononsa pojan kaulan kohdalle ja hiljaa kaiveli kai-velemistaan, kunnes pehmeät sormet tavan mukaan rupesivat sen kor-vallista kuoputtamaan.

Keltavarpunen.

Keltavarpunen kuului sellaisiin poikiin, joita sekä vanhemmat — toisten poikien tietysti — että opettajat pitivät kaiken laiskuuden, valattomuuden ja pahanilkisyyden perikuvina. Eikä oikeastaan sövi väittää, että he olisivat olleet varsin väärässäkään, ainakaan omalta näkökannaltaan katsoen, sillä tuskinpa voi tavata ketään, jolle aina olisi käynyt hullummin kuin kysymyksessä olevalle kolmetoistavuotiaalle gentlemanille.

Kun pojat potkivat palloa koulunpihalla ja Keltavarpunen oli mukana, niin poikkeuksetta pallo ruudusta tahi parista sinkosi sisälle, milloin hän vain sitä jalallaan koski. Kun tappelu syntyi jossakin nurkassa, jommoisia tapahtuneen joka päivä, niin aina hän oli mukana kahakassa, sai tavallisesti selkäänsä minkä sieti ja joskus enemmänkin, kuljeksi useimmiten nenä turvoksissa, silmä kiinni muurattuna tahi huuli halki. Tällaisessa kunnossa hän ei suinkaan ollut likimainkaan kaunis katseltavaksi, sillä luonto-emo oli jo alusta pitäen ikäänkuin hutiloanut häntä muovalessaan. Ja kaikkien mukuroittensa ja pahkuroittensa lisäksi hän muutoinkin näytti jokseenkin onnistumattomasti kokoonkyyhättyltä. Lyhyet ja väärät sääret kannattivat ruumista, jonka yläosa näytti olevan tarkoitettu aivan toiselle pojalle, selkä oli suurena koukeroisena kaarena, joka vaikutti sen, että käsivarret näyttivät aivan luvattoman pitkiltä. Omituista päätä ja sen pitkää takaraivoa kaunisti — tahi rumensi, miten vain tahdomme — pikimusta tukka, joka kähertyi joka taholle ja olisi varmaankin uhmaillut kaikkia maailman kampoja, jos joku sellainen sattumalta olisi siihen tiensä löytänyt.

Hänen tunnusmerkkinsä oli juuri sama, minkä asevelvollinen kerran antoi vastaukseksi, luutnantin kysyessä häneltä, minkä näköinen hänen komppaniansa päällikkö oli: »No eipä juuri minkään näköinen!»

Hänen kouluopinnoistaan me kernaaimmin vaikenemme. Kiusalliset neloset upeilivat useimmiten hänen todistuksessaan levottomuutta herättävässä määrässä. Kirjat olivat enimmäkseen irtolehtiä, eikä kummaakaan, koska ne usein saivat olla taisteluaseina kahakoissa.

Tarvitaanko pitempiä puheita? On hyödytöntä kertoa millaiselta hänen penkkinsä näytti, miten monesta reiästä sukat saattoivat ylpeillä tahi miten hänen likaiset, käsnäiset kätensä olivat pakkasaikaan täynnä verinaarmuja j. n. e.

Luulen jokaisen koulupojan joka tapauksessa tuntevan mallin.

Hän ei ihaile sitä ääneen, mutta pohjaltaan hän kuitenkin toivoo, että hänellä olisi joku näitä ominaisuuksia. Esim. kyky silmäänsä räpäyttämättä ottaa vastaan nyrkinisku, aina pitää housuntaskunsa täynnä kaikenmoisia ihanuusia, onkimadoista purukumiiin asti — kaikki kekseliään vaihtokaupan tahi jännittävien seikkailujen tuloksia, muita etuja mainitsematta.

Kuitenkin tekisimme huutavan vääryyden, jollemme myöntäisi Keltavarpuselle mitään hyviä ominaisuuksia, olkoonpa niinkin, ettei niillä olisi mitään merkitystä vanhempien — tietysti »toisten poikien vanhempien» — ja opettajien silmissä. Hän oli sellainen, jota pojat sanovat hyväksi toveriksi, ei koskaan kannellut, otti kernaasti syykseen toisten erehdyksiä: — »Siitä asiasta ei rupateta sen enempää, minähän joudun kiinni joka tapauksessa», pääsi hyvin tavallisena vastauksena Keltavarpusen leveästä, nauravasta suusta, milloin luokkaa uhkasi joku tutkistelu. Eikä kenenkään toisen pojan kannattanut ruveta mahtailemaan, sillä silloin seurasi jo edeltäpäin hyvin arvattu läimäys, varsinkin jos asianomainen koetti nujertaa jotakin pikku poikaa, jonka varma tuki Keltavarpunen oli.

Ja sitten lisäksi eräs puoli hänessä oli aivan hillitön lintuharrastus. Osaksi siitä johtui hänen haukkumanimensä. Hän oli näet siitä osasta maata, missä sanottiin »keltavarpunen» »keltasirkun» asemesta, eikä muuta tarvitakaan kun nimi on valmis, senhän me kaikki tiedämme.

En koskaan unohda ensimmäistä vierailuani Keltavarpusen luona.

Hän asui vanhassa herraskartanossa jonkun matkan päässä kaupungista. Meitä oli neljä toverusta, jotka noudatimme kutsua »tulla mukaan ensiksi vähän tappelemaan ja sitten katselemaan 'papan' lintuja». Asianlaita oli näet sellainen, että muutamat katupojat olivat löylyttäneet Keltavarpusta hänen kouluun mennessään, ja koska hän pelkäsi vielä äkeämpää löylyä paluumatkalla, katsoi hän viisaimmaksi kutsua apujoukkoja.

Me läksimme reippain mielin liikkeelle, salaisesti asetettuina kaikenlaisilla pikku esineillä uhkaavan kahakan varalle. Siitä, mitä muilla oli taskuissa, muistan ainoastaan Saaran valtavan, suunnilleen kyynärvarren pituisen portinavaimen. Itselläni minulla oli pamppu, jonka olin saanut lahjaksi eräältä vieraalta juutalaispojalta, siitä hyvästä että ker-
ran tärkeällä hetkellä olin tehnyt hänelle palveluksen monien muiden pamppujen ja hihnojen ottaessa osaa yhteen iloon.

Nyt ymmärrän varsin hyvin, että tuo pamppu oli hyvin viaton ase, mutta silloin se oli rajattoman vaarallinen ja kauhistava.

Minä en sitä paitsi ehtinyt käyttää koko pampputa silloisessa lyhyessä mutta kiivaassa kahakassa, sillä sain kohta istuutua lepäämään aitauk-

sen nojaan, melkeinpä ennen kuin tiesin taistelun alkaneenkaan. Sain näet takaraivooni kiven tahi jotakin senkaltaista.

Ja kun leikki oli loppunut, niin riennettiin Keltavarpusen kotiin.

Koko eteinen, niin suuri kuin se olikin, oli melkein kuin lintuhäkki. Siinä oli papukaijaa, ristinokkaa, sirkkusta ja joukko muita. Täällä Keltavarpunen oli elementissään.

Hän viserteli ja vihelteli ja meni häkiltä häkille, jutteli ja »höpsytteli», ikäänkuin olisi unohtanut, että meitä oli olemassa. Oli mahdotonta saada häneltä järkevää sanaakaan, ennenkuin hän oli tervehtänyt kaikkia häkissä-olijoita. Vasta sitten hän alkoi tarinoida ja tehdä selkoa kaikista merkillisistä linnuista, meidän kuunnellessa henkeä pidättäen.

— No, sitten hyppäämme kyyhkysten luokse.

Pihalla hän alkoi vihellellä ja kuherrella, ja ennen pitkää hänen ympärillään ja hänen käsillään, käsivarsillaan, hartioillaan, hatullaan kaikkialla, missä vain oli mahdollista saada sijaa, oli kyyhkysparvi, suunnilleen puolen sataa kappaletta.

Kukapa kumma olisi saattanut uskoa sellaista tuommoisesta tappelupukarista ja hutiluksesta! Hän nauroi ja kuhersi ja leikkeli ystäviensä kanssa, ja hänen kasvonsa paistoivat kuin aurinko, jossa ainoana mustana pilkkuna oli poikkilyödyn etuhampaan aukko.

Tekisin väärin, jollen myöntäisi, että me kaikki sen jälkeen katselimme Keltavarpusta aivan toisin silmin.

Suuressa puutarhassa oli vuorauslautoja naulattu kaikkialle puihin, ja mihin hän vain meni, siellä hänellä oli joku uusi keksintö, joka houkutteli pikku lintuja hänen luokseen.

Hän pysähtyi pihlajan eteen ja heitti kourallisen siemeniä, vai mitä lieene heittänyt, puun juurelle, mistä lumi oli huolellisesti lakaistu pois — se oli Keltavarpusen aamutyö pimeässä ennen kouluun menoa — ja sitten hän alkoi matkia punatulkun surumielistä säveltä. Ja hetkisen kuluttua hypiskeli paikalla varmaankin kymmenkunta näitä upeita punarintaisia uroksia ruskeiden rouviensa keralla pistäen poskeensa hyvän aterian.

Oli kuin meidän sydämemme olisi sykhähdellyt vähän kunkin. Saimme kukin pienen »lintuinnostuksen» sillä kertaa, ja ainakin minussa itsessäni se on jäljellä vielä tänäkin päivänä, varsinkin kun minulla aikoinaan oli isä, joka ymmärsi sellaista kuten ainoastaan harvat.

Tuskinpa oli kulunut viikkoa tahi paria, kun taas huomasimme Keltavarpusessa uuden puolen.

Siinä määrin on jutulla yhteyttä hänen linturakkautensa kanssa, että me nimitimme sitä maisteria, jota asia lähimmin koski, »Uikuksi», koska tukka hänen niskassaan riippui tuollaisena hauskanäköisenä kiehkurana. »Uikku» oli, niin me arvelimme, tuollainen ärtyinen kiukkupussi, joka ei ymmärtänyt poikia hituistakaan. Me, pojannaatit, emme ymmärtäneet, ettei hän vielä ollut tarpeeksi oppinut elämästä, että hänen nuoruutensa ja kokemattomuutensa aiheutti hänen harhaiskunsaa, jotka meidän silmissämme olivat vallan kauhistavia ja anteeksiantamattomia. Ei ollut hänen

syynsä, että hänellä täytyi olla silmälasit ja että hän oli kuin kirjakaupustelija, ja että hän »haisi oravalle», kuten Saara lausui.

(Saaran nimien alkukirjaimet olivat S. A. R. A., josta hänen hauh-kumanimensä luonnollisesti johtui.)

Meistä kaikki vastenmielisyyys, jota »Uikku» herätti, johtui sulasta ilkeydestä. Me emme tietäneet, että sen aiheutti köyhyys ja puute.

Häntä vihasivat meistä kaikki ne, joilla mielestään oli jotakin vihan syytä, s. o. ala-arvoinen todistus, laiskanläksy, muistutus j. n. e., ja koska hän asetti pojille hyvin suuret vaatimukset, oli hänellä paljon »vihamiehiä».

Väsynyt ja työn uuvuttama hän oli, ja harvoin häneltä liikenä ystävällistä sanaa millegään luokalle. Mutta se oli luonnollisesti ainoastaan »ilkeyttä»; me emme paremmin ymmärtäneet.

»Uikun» piti niinmuodoin saada näpsäys, se oli selvä. Luokassa valmisteltiin hurjia suunnitelmia, ja mitä rohkeimpia esityksiä tehtiin. Viikon pituisen salaisen keskustelun jälkeen päätettiin, että hänen tuli saada vedessä kovaksi puristettu lumipallo, sattui mihin sattui, ja Keltavarpunen, joka katsoi itsensä enin vääryyttä kärsineeksi, otti suorittaakseen teon, samalla kun kuuden miehen, m. m. minun, piti olla osallisena.

Kävi kuitenkin niin, että minä en saanutkaan lähteä kotoa iltana, jolloin yritys oli toimeenpantava, sillä osittain minulla oli pitkä matka kuljettavana, osittain rakas isäni armon vuonna 1883 ei sallinut minun mennä puutarhan ulkopuolelle pimeään tultua. Asianhaarojen johdosta minä niinmuodoin en saanut tilaisuutta toimimaan — ja Jumalan kiitos, sillä mistään hinnasta en olisi tahtonut olla seuraavana päivänä Keltavarpusen nahoissa! Jos olisi tullut oikeudenkäynti ja rehtori ja selkäsauna, kenties koulusta-erottaminen, niin sitähan olisi voinut edes jotenkin sietää, ja minä kaiketikin olisin kykyni mukaan auttanut häntä, mutta mitään sellaista ei kuulunut.

Me tiesimme, että »Uikulla» oli tapana iltaisin istua opettajainhuoneessa työskentelemässä, ja kahdeksan ajoissa hänen lähtiessään sieltä piti pamahtaa.

Keltavarpunen seisoi nurkan takana valmiina, jääveden tihkuessa sormiensa välitse.

Tuossa hän tuli! Silmälasit kimalsivat kaasun valossa.

Ja silloin tosiaan pamahti. Viisi »avustajaa» läksivät lipettiin minkä koivista pääsi, mutta Keltavarpunen, joka oli erittäin perusteellinen tällaisissa tutkielmissa, seisoi jäljellä nähdäkseen miten kävi.

Hän näki, miten »Uikku» kohotti molemmat kätensä kasvoilleen, kierrähti ympäri, voihekasi, kierrähti jälleen, nojasi seinään, ja sitten hän taaskin kuuli suuren täyskasvuisen miehen päästävän valittavan voivatuksen.

Ja silloin Keltavarpunen — joka muutoin olisi saanut katua koko elämänsä — teki sen, jota hänen ei koskaan tarvinnut katua.

Seuraavana päivänä me saimme luvan »Uikun» tunnilta, mutta Keltavarpusta ei ollut luokassa, kukaan ei tiennyt miksi.

Jännitys meidän »salaliittolaisten» kesken oli ääretön. »Avustajat» tiesivät ainoastaan, että Keltavarpunen oli heittänyt ja että hän sen jälkeen oli jäljettömiin kadonnut.

— Juoksen kotiin hänen luokseen kuulustelemaan, selitti eräs liittolaisista.

Hän palasi tunnin kuluttua tuoden vastaukseksi, ettei Keltavarpusta ollut kuulunut kotiin koko yönä, äiti oli suunniltaan säikähtänyt ja salapoliseja liikkui kaikkialla. Se tuntui ylen pöyristyttävältä, etenkin nuo salapoliisit!

Vahtimestari sanoi, että maisteri P. — se oli »Uikku» — oli sairaana. Enempää ei saatu tietää. Pelon ja pahan omantunnon kylmä kouristus tuntui vatsanpohjaan asti; — entä poliisit — mihin kaikki päättyykään?

Pian kuitenkin ruvettiin huhuamaan, että »Uikku» oli lähettänyt sairaustodistuksen vanhan silmävamman vuoksi. Uh, luokka hengitti helpommin. Sinä päivänä päästiin suunnilleen entiselle tolalle, ja seuraavana päivänä kaikki oli ennallaan. Mutta missä ihmeessä Keltavarpunen oleili?

Saimme kuitenkin pian vastauksen. Eräs luokan lillipoika meni liehakoiden »Uikun» kotiin kysymään, miten asianlaita oli, ja palasi takaisin kertoen saaneensa eteisessä hyvän korvapuustin, koska oli tullut häiritsemään. Tämän ansaitsemattoman korvapuustin, jommoisena me sitä hetkisen, mutta ainoastaan hetkisen pidimme, oli antanut — Keltavarpunen itse.

Silloin päämme meni aivan pyörälle. Miten tämän asian laita oli? Kolme meistä päätti ratkaista kysymyksen, maksoi mitä maksoi, ja me juoksimme talon edustalle, missä »Uikku» asui.

Näimme, että puolen portaan korkeudessa olevan ikkunan verho oli laskettu alas. Se selitti salaisuuden. Mutta miten päästä sinne? Vihelsin pari kertaa hiljaa yhteisen ilmoitusmerkkimme, ja eipä aikaaakaan, niin Keltavarpunen näkyi portissa. Mutta mikä Keltavarpunen! Kalpea ja itkettynyt ja viheliäinen. Näytti siltä, kuin hän ei olisi riisunut vaatteitaan ainakaan pariin yöhön.

Hän viittasi meitä tulemaan luokseen, ja yhteen ääneen tekemäämme »noh?» kysymykseen hän kuiskasi vapisevin ja kuivin huulin:

— Minä osuin aivan silmälaseihin, jotka menivät rikki, ja molemmat silmät loukkaantuivat — — — ja hänen äitinsä makaa halvattuna toisessa huoneessa — — minä en lähde täältä, juoskaa kotiin sanomaan se — — ja sanaakaan hän ei tahdo sanoa rehtorille eikä kenellekään, mitään rahoja ei hänellä myöskään ole — — mutta sen saa isä selvittää, kun tulee kotiin — — ah, jos tietäisitte, miten kiltti hän on, entä hänen äitinsä sitten — — ja kuitenkin he tietävät, että minä heitin — — no, hyvästi vaan! huusi hän, kun nyyhkytykset saivat vallan.

Oliko ihme, että me erottuamme emme puhuneet monta sanaa. Kurkussa tuntui ilkeän paksulta. Eikä kenenkään luokalla-olijan kannattanut sen päivän jälkeen käyttää haukkumanimeä »Uikku».

Keltavarpusesta tuli »aikamies», kun hän oli lukukauden yhtämittaa seurustellut erään miesten parhaan kanssa, hän pääsi reilusti luokalta luokalle, kunnes isän ammatti veti hänet puoleensa ja heitti merille.

Eräs ensiluokkainen postilaiva tottelee nyt hänen pienintäkin viittaustaan eteläisellä valtameriväylällä, ja hänen kajuuttansa on täynnä lintuhäkkejä. Peilin yläpuolella on täytetty uikku, ja vastapäätä vuodetta riippuu valokuva, missä on P:llä alkava omakätinen nimikirjoitus.

Muuan poika.

Metsäonni oli ollut hyvä, myöhäinen päivällinen samoin, avoin takka täydessä liekissä rätisevine honkapuineen levitti aivan kohtuullista valoa tehdäkseen mukavat nahkapäälyksiset nojatuolit juuri siksi, mitä niiden tulee olla uupuneille tornumajoille, jotka ovat kokonaisen päivän ahertaneet kahdenkymmenen asteen pakkasessa. Sähkövalo y. m. s. loisti poissaolollaan, mutta lieden loisto heijasteli sen sijaan punaisena ja keltaisena hirvennahoilille ja karhuntaljoille ja loi lekuttaen suuria varjoja seinälle, joka oli täynnä jahtitamineita ja kalastuskompeita. Vanha pointterinarttu lepäsi takan edessä kaikki neljä koipea ojossa rahuakaan huolehtimatta kipinästateesta, joka silloin tällöin paukahteli valkeasta, ja ovensuussa nurkassa nuuskiskeli kolme ajokoiraa, kuluneen päivän uutterimmat työntekijät, levollisina ja tyytyväisinä muistaessaan hyväilyjä ja jäniksensuoliateriaansa. Lievä ruudinhaju kamp-paili herruudesta sikarinsauhun kanssa ja kertoi, että pyssyjä oli äsken käytetty. Puhelu taukosi vähitellen, mikäli päivän ponnistukset ja pöydän riemut rupesivat tuntumaan, ja pian koko viiden miehen suuruinen seurue heittäytyi rauhoittavan hiljaisuuden valtaan, jota häiritsi ainoastaan tulen räiske ja jäniskoiran hillitty vingunta, kun se potkien takakoivillaan uneksi vinhasta vauhdista lumenpeittämien kuusien alla.

Sitten paksu tammiovi aukeni ja siitä ilmestyi valtava tarjotin, jota kantoi jättiläismäinen palvelija, selvästi kuski tavallisissa oloissa. Hiljaa ja äänetönnä hän laski tarjottimen pöydälle ja kuiskasi sitten muutamia sanoja isännälle, joka läksi huoneesta.

— Nyt saatte kuulla, sanoi hän nauraen palatessaan hetkisen kuluttua, — ajatelkaapa millaisia poikia! Molemmat ovat olleet järvessä, vaimoni on sydänjuuriaan myöten säikähtänyt. Hieman pehmitystä ja sänkyyn heti eikä mitään iltarukousta isän kanssa on resepti; toivon sen auttavan — ensi kertaan asti.

— Niin, niin, pojat ovat joka tapauksessa poikia, kuului mörinä suurista harmaista viiksistä, — olen askaroinut sellaisen herrasväen kanssa

kolmisenkymmentä vuotta, tunnen kyllä tavarän. Minulla ei ole koko elinaikanani ollut niin hauskaa kuin tuon nuoren joukon hyppiessä kintereilläni.

— Niin, pahin huoli tänä iltana on kyllä se, etteivät he saa tavata sinua. Nuorin kysyi, eivätkö he saisi tulla alas sanomaan edes hyvää yötä.

Ja sitten keskustelu siirtyi poikiin ja kasvatukseen ja kaikkeen siihen, jota asiaaharrastavat isät saattavat jatkaa melkein yhtä uutterasti kuin rouvat, milloin on kysymys palvelustytöistä ja ruuasta. Kaikki olivat kouluiässä olevan suuremman tahi vähemmän poikaliudan onnellisia ja laillisia omistajia, lukuunottamatta isoviiksistä, joka, mikäli tiedettiin, ei koskaan ollut saanut hoivailla omia lapsia, mutta sitä enemmän toisten. Vaikkakin oli äsken tullut paikkakunnalle, oli hän hilpeällä leikkillisyydellään ja puoleensavetävällä esiintymistavallaan, hyvän tahtoosella harrastuksellaan kaikkeen ja osanottavaisuudellaan onnistunut vetämään puoleensa sekä vanhat että nuoret. Suuret kulmakarvat, melkein yhtä suuret kuin viiksetkin, pelästyttivät kaiketikin hieman alussa, mutta kauan ei ollut kestänyt, ennenkuin »iso majuri» oli tullut sekä herras- että torpparipoikasten parhaaksi ystäväksi, ja nekkukestit hänen pienessä talossaan olivat melkein yhtä hauskat kuin jouluaatto.

Kun oli monasti toistettu: »se on ainoa oikea tapa kohdella poikia» y. m. s., niin majuri, joka oli hyvän aikaa istunut hiljaa, puhalsi sikarin-sauhun:

— Niin, minä olen »entinen» joka asiassa, entinen voimistelunopettaja, entinen majuri, leskeksi joutunut 20 vuotta sitten, niinmuodoin entinen perheenisä, entinen poika myöskin ja kuitenkin —

— Ohoo, seis hieman, sinä olet vieläkin poika ennen kaikkea, arvelma —

— Niin, siinä se konsti onkin, viisaat isät, ettei koskaan unohda sitä, kun on kysymyksessä teidän vesanne. Saattaa rangaista ja rangaista kovasti, jos niin tarvitaan, mutta ei mitään pitkävihaisuutta, eikä ole koskaan unohdettava, että pojat ovat poikia, ja että on erotusta poikien ja lurjusten välillä.

— Hyvähän sinun on sanoa, kun olet ollut tekemisissä heidän kanssaan ainoastaan koulussa; kotona on asianlaita toinen.

— Etkö sitten luule, että sen huomaa heissä heidän kouluun tultuaan? sanoi majuri sytyttäen uuden sikarin. — Muistan kaikkien niiden satojen mukana, joita olen saanut ravistella, monia tuollaisia kovan kohtelun saaneita poikaressuja, jotka ovat koko elinajakseen tulleet pitkävihaiksi visapäiksi ainoastaan vanhempiansa vuoksi, olivatpa he muutoin miten kelpo ihmisiä hyvänsä. Mutta sitä parempi, muistan vielä useampia, jotka koulu on kokonaan uudistanut. —

Kun kukaan seurasta ei tahtonut eikä voinut vastustaa vanhaa miestä, tyydyttiin vain epäilevään hymyilyyn tahi johonkin sentapaiseen, joka saattoi merkitä: »jos mieli ymmärtää sitä, täytyy olla itsellään poikia».

— Kerran, monta herran vuotta sitten, jatkoi majuri, tuli kouluun, johon minä kuuluin, pieni yksitoistavuotias poika, sorjin pallero mitä saattoi nähdä. Selkä suora kuin keppi, käänteet vilkkaat kuin ahvenella, tukka vaalea, melkein oljenkeltainen, jakaus aina oikealla, päinvas-toin kuin muilla lyhytharjaisilla poikasilla, ja silmät olivat niin kimalta-van tummansiniset, että rauhan vuoksi oli onni, ettei hän ollut tytön tyllerö poikien keskellä. Hän oli tuollainen, joka saa voimistelijasydämen nopeammasti sykkimään. Jok'ikisessä liikkeessä oli vauhtia ja pontta, niin että saattoi aivan nähdä, miten elämänhalu ja voima saivat lihakset tottelemaan pienintäkin viittausta. Oletteko esim. nähneet, kun poika kadottaa hattunsa? Joku ottaa sen ylös suunnilleen samoin kuin joku meistä sen tekisi, kenties hieman nopeammin, koska hänellä on lyhyempi matka maahan, toisella taas on siinä siunaamassa hattu jälleen päässä ja heti oikealla paikallaan. Tahi toinen kaatuu loukaten polvensa, kohooa hitaasti ja katsoo, onko siihen tullut reikää, ja alkaa itkeä tillittää huoma- tessaan veren. Toinen taas kimpoaa heti pystyyn, kääntää alas sukan- vartta katsoakseen miltä näyttää, hyppii sitten itsekseen hieman hara- kantanssia ja on heti menossa jälleen. Ne kenties saattavat näyttää mer- kityksettömiltä pikkuasioilta, mutta varma on, että sellaisista tapauk- sista saattaa olla suurta hyötyä poikaa arvosteltaessa, mikäli hän itse ei ole huomannut, että häntä tarkataan, sillä turhamaisuutta on poika- ressuissakin.

No niin, tämä oli oikeata laatua, siitä tulín pian selville. Lukuunotta- matta sitä, että hän oppiaineissa pian tuli parhaaksi ja poikien voimistelu- harjoituksissa oli etunenässä ja teki hyppynsä ja kieppinsä kuten ainoas- taan paras pieni guttaperkkanukke saattaa tehdä, oli hän leikeissä ja ki- soissa toverien kesken aina rehellinen ja vilpitön, ja milloin jotakin kinastelua syntyi, niin hän se aina säteilevine silmineen ja hyväsydämi- sine hymyineen tuli välittäjäksi.

Kuitenkin kiinnitin aina huomioni siihen, että hän päivällisen aikana jäi koulupihaan, sen sijaan että olisi toisten poikain tavoin suoraa päätä hyökännyt kotiin. Silloin hänen katseessaan useimmiten oli jotakin ras- kasta, ja minä tulín ajatelleeksi, ettei pojalla varmaankaan ollut hauska kotona.

Isän kanssa hän luultavasti sopi hyvin, sillä he retkeilivät sinne tänne jok'ikinen sunnuntai, ja sellaiselta kuin hän silloin näytti, näytti hän koulussa ainoastaan silloin, kun hänellä oli oikein hauska. He purjehtivat luistimilla ja hiihtivät yhdessä, milloin vain saivat tilaisuutta, ja näyttivät erittäin hyvin sopivan yhteen, poika selässään pieni ruokareppu ja isä suksineen tahi purjeineen. Ylpeänä kuin kuningas poikaressu tepasteli vieressä luistimien lyödessä sääriin, hieman itsetietoisesti vihellellä ja houkutellen perheen irlantilaista lintukoiraa. Usein heillä oli mukanaan pieni valkokiharainen tyttönen, pojan ikäinen ja erään kaupungissa ole- van upseerin tytär. Olipa oikein riemu nähdä miten hän vaali tyttästä, kohteliaana ja avuliaana, ilman vähintäkään keikailua tahi tyhmyyksiä, — hän ei ollut tietysti ehtinyt vielä niin pitkälle. Mutta ei ollut

vaikea huomata, että he pitivät toisistaan, kuten lasten on tapana, luvatakseen myöhemmin elämässä paljon ja vielä myöhemmin itkeä pirahuttaakseen ja erotakseen ainiaaksi, kun tytön on mentävä kihloihin. »Hyvää yötä ja kiitos tästä päivästä» ynnä siihen liittyvä suudelma oli yhtä luonnollinen ja itsestään selvä kuin kädenojennus ja »hyvää päivää», heidän tavatessaan toisensa.

Tulokkaat koulussa koettivat tehdä hänelle kiusaa tytön vuoksi, mutta hän ei koskaan välittänyt siitä, nauroi ainoastaan, ja poikien kirjoittamaton laki, että kuka hyvänsä ei saa tehdä pilaa kenestä hyvänsä, vaikutti pian sen, että hän sai olla rauhassa.

No niin, kaikkialla paitsi kotona näytti olo hyvältä, ja kauan kesti, ennenkuin onnistuin saamaan selville, mistä hän väliin sai raskaan, melkein pä säikähtyneen ilmeensä.

Perheessä kaikki näytti olevan pelkkää onnea ja sopusointua, mikäli syrjäiset saattoivat huomata. Pojan äitipuoli, iloinen, miellyttävä ja ystävällinen kaikille, lausui pelkkää ylistystä pojasta, ja milloin poika sattui olemaan lähellä, oli puhetta ainoastaan hänen leikeistään, luistimistaan ja tovereistaan, kaikesta sellaisesta, johon harrastava äiti, vieläpä äitipuolikin ottaa osaa.

Kuitenkin tulin sattumalta kiinnittäneeksi huomioni poikaressuun sellaisessa tapauksessa, ja minua kummastutti hänen silmiensä ilme, joka oli aivan samanlainen kuin äskenpiiskatun pointterinpenikan. Kas niin, ajattelin, tässä on ratkaisu, ja arveluni vahvistui yhä enemmän, kun poika oli seisonut uunia vasten kädet kiilloitetuissa messinkiluukuissa. Niihin oli tietysti jäänyt muutamia himmeitä sormenmerkkejä, ja kun äiti selin minuun kumartui hänen puoleensa ja sihisi jotakin »hyvän yön tapaista», huomasin sekä pointterinpenikkaa että visapäätä pojan katseessa, samalla kuin hän nenänpäätänsä myöten tuli aivan valkoiseksi. Poika meni luonnollisesti nolona vuoteeseensa.

No niin, aika kului, ja koulua käydessään poika muuttui muuttumistaan. Mutta itse koulussa tahi isän keralla hän sitävästoin oli sama, miksi hän pohjaltaan oli luotu. Minä tarkastelin ja tein johtopäätöksiäni ja olin piankin selvillä siitä, että äitipuoli kiusasi häntä, ja päätin, maksoi mitä maksoi, koettaa parantaa asiaa. Oli kuitenkin mahdotonta ryhtyä kotona mihinkään toimenpiteeseen. Isän aika meni tarkkaan hänen toimestaan, ja hän oli harvoin kotona muulloin kuin aterioilla, ja iltaisin poikanen hänen kotiin tullessaan oli jo unen helmoissa, ja äitipuoli oli maailman hellin vaalija. Kysyin sen vuoksi pojalta kerran asiaa suoraan, hänen kuljeskellessaan koulupihalla.

Hän osoittautui siksi, minkä uskoin hänen olevan. Hänen huomatesaan, mihin asia kallistui, seurasi ainoastaan »ei». Kiertelyjä. Valhetta ei ollut koskaan päässyt hänen huuliltaan. No niin, ei kestänyt kauan, ennenkuin koko juttu oli seposen selvä kaikessa karkeudessaan. Pikku-mainen, ahdas naissielu oli muutta mutkitta vähällä turmella rehellisen ja avoimen lapsenmielen. Ajattelematta käytetyt rangaistukset, ilman vähintäkään suhdetta rikkomuksiin, lakkaamaton mirinä ja marina,

iankaikkinen kostaminen pelkkien pikkuasioiden vuoksi, ei koskaan ystävällistä sanaa, jolle isä tahi vieraita ollut läsnä, kas siinä hänen joka-päiväinen leipänsä, lukuunottamatta kaikkea aineellista, josta poika sai usein kieltäytyä rangaistukseksi sukkaan tulleista rei'istä tahi muusta sellaisesta. Ja kaikki tämä isän selän takana. Hän oli huomannut ainoastaan sen, että äitipuoli oli ankara, mutta hänestä se oli paikallaan, varsinkin kun hän itse piti liiankin paljon pojasta.

Silloin minä tartuin täydellä todella asiaan, ja kaikki näytti käyvän hyvin, mutta silloin — — no niin. Kaikkihan eivät saata olla samanlaisia, ja monet pojat eivät yhtään pahene siitä, miten heitä kohdellaan tahi päinvastoin, mutta hän kyllä oli aivan liian hyvä pilattavaksi. Eikä paljoa puuttunut. En koskaan unohda rumaa välähdystä hänen silmissään meidän puhellessamme äitipuolesta. Ja sellaisia tunteita te kai kernaammin tahdotte säästää pojiltanne vai mitä?

— Se on päivänselvä, sanoi isäntä ja kohotti lasiansa, mutta et kai ketikaan tahdo väittää, että opettaja, olipa hän miten kelvollinen hyvänsä, saattaa muutta mutkitta sekaantua perhe-elämään, oletta-
kaamme esimerkiksi — —

— En luonnollisesti, ilman muuta, mutta riippuu siitä, millä tavalla hän sekaantuu. Etkö luule, että saatamme sekaantua ilman että kenelläkään on aavistustakaan siitä. Ei ole ollenkaan vaikea huomata millaisesta kodista poika tulee, ja silloin saatamme, milloin tarvitaan, eikä sitäkään ole ollenkaan vaikea huomata, laittaa niin, että hänen pienille ansioilleen annetaan arvonsa tahi että hänen vikansa hiotaan pois, tekemättä silti ollenkaan vääryyttä toisille pojille, ja silloin hänestä usein muodostuu aivan toinen kuin miksi koti on hänet tekemäisillään. Ja sillä tavalla olemme jo »sekaantuneet». Onhan selvää, ettei pidä pistää nokkaansa joka asiaan, mutta tämä oli aivan erikoistapaus.

— Saatat olla oikeassa, sinullahan on enemmän kokemusta kuin meillä. Mutta mitä suojatistasi tuli?

— Niin, hän sai ansionsa mukaan, ja nyt hänellä on paljoa parempi olo kuin yhdelläkään meistä, vastasi majuri tuijottaen miettiväisenä tuleen.

— Arvoituksia, ukkoseni, me olemme liiaksi vanhoja, anna tulla vaan! uhmaili eräs ruukinpatruuna, jolla itsellään oli puolisen tusinaa rasavillejä huolehdittavinaan.

— Niin, hänestä ei ole enää paljoa puhumista. Hänen tilansa tuli tietysti hieman paremmaksi, mutta pahoilta naisilta ei kukaan voi olla täydellisesti turvassa. Isä hoivaili häntä mikäli saattoi, ja kaikki kolme nähtiin usein yhdessä. Luulen sitä paitsi tyttösen olleen enin selvillä surkeudesta, ja joskaan hän ei ymmärtänyt mitään, oli isällä kuitenkin hänestä melkoinen apu. Muistan erikoisesti, miten he kerran tulivat luistinradalle. Pojan silmät hieman punoittivat, ja hänellä oli selvästi ollut vaikea iltapäivä. Hänen kiinnittäessään luistimia tytön jalkoihin huomasi tämä, että toisen silmät olivat täynnä kyyneliä, ja vähintäkään välittämättä ympärillä olevista ihmisistä hän puristi pojan kasvot pienten punaisten kintaittensa väliin ja katsoi päätään nyökäyt-

täen häntä suoraan silmiin. Pojan alahuuli vavahteli hieman, ja sitten tuli vapauttava huokaus, tuo hieman vapiseva, nyyhkyttävä huokaus, jonka kuulee, kun poikaressu on polvella ja päivänpaiste pilkistää kyyneelten läpi ja kaikki vastukset menevät menojaan. Nokkaviisas väki nauroi, ja muutamat vanhat neitoset tunsivat selvästi itsensä hävaisytyiksi, ja sitten kyllä riitti kahvipöydän ääressä tarpeeksi moraalia ja tapojenkuvauksia.

Se talvi meni kuitenkin menojaan. Pojalla oli hyvät todistukset, ja hän sai seurata isäänsä rykmenttiin, jossa hän sai asua vanhassa keittiössä, oleskeli rumpalipoikien kanssa päivät pitkät, ui, päivettyi ruskeaksi ja tuli aivan valkotukkaiseksi, kirjoitti ja sai maisemakortteja pieneltä vaaleatukkaiselta tyttöseltään, joka selvästi iloitsi hänen ilostaan.

Syksyllä hän vihdoin oli entisellään ja valmis kantamaan vielä yhden talven hintelöillä hartioillaan. Ja raskaaksi se tuli, sitä ei ollut vaikea nähdä, ja kaikkein raskaimmaksi, kun hänen jumaloimansa isäukko komennettiin pariksi kuukaudeksi Tukholmaan, sillä silloin äitipuoli otti vahingon takaisin.

Helmikuussa heidät kuitenkin, poika ja tyttönen ynnä hänen koiransa, nähtiin jälleen yhdessä. Saattaisin teille kertoa lukuisia juttuja osoittaakseni, miten paljon jaloa käsitystä saattoi piillä tuollaisessa poikapahasessa, jos vain vaivautuu tarkkaamaan sitä. Varma on, ettei hänessä ainakaan asunut mikään akkamainen sielu.

Eräänä paukkuvana pakkaspäivänä tuulen puhaltaessa niin purevasti kuin se ainoastaan saattoi puhaltaa siinä pikkukaupunginonkalossa, tulivat poika ja tyttönen juosten pitkin katua, koira tietysti perässään. Tytöllä oli luistimet, ja hän ynnä poika kantaa raahustivat kahta kokoonkäärittyä purjetta. Ja tarinoiden ja naureskellen, niin että heidän hampaansa loistivat kilpaa, riensivät he rantaa kohti. Isän piti tulla tunnin perästä ja tuoda ruokareppu mukanaan, sillä nyt tuuli siksi hyvin, etteivät he malttaneet odottaa, kunnes hän tulisi kirkosta ja muuttaisi vaatteita, ja lisäksi oli sunnuntaipäivä ja hyvää tuulta hiuskarvoihin saakka.

Vihdoin isäkin tuli purjeineen ja reppuineen ja läksi perästä. Päästyään hyvän matkaa kohtasi hän purjehtijan, joka tuli vinhaa vauhtia. Hän luovi ja pysähtyi. Siinä oli tyttönen paluumatkalla, jäätä kimaltavat vaatteet kahisivat, tukka oli jäätynyt selkään suureksi jäämöhkäleeksi, ja nenänpäästä vieri kyynelvirta. —

Majuri pysähtyi ja veti syvään henkeä.

— No, miten kävi? kysyi isäntä.

— Se tapahtui yhtä nopeasti kuin tuuli puhalsi. Tyttö ja koira olivat joutuneet virtavaan paikkaan ja vajonneet. Poika tietysti avuksi, vajosi itse — ohut jää ja luistinpurje samalla kertaa eivät ole leikinasioita — sai ylös tytöksen, ei hennonut jättää koiraa, joka oli kauempana, vaan meni uudestaan, purje tukenaan.

Koira oli jo purjeella ja nuoleskeli maailman kauneimpia pojan-

kasvoja. Ne olivat eturaakapuun nojassa, kalmankalpeina ja hiljaa. —

Hautajaisissa sain kantaa tyttösen kotiin; hän itki kuin koko pieni sydän olisi tahtonut haljeta, ja lopuksi raukka pyörtyi.

Majuri kohotti nenäliinan kasvoilleen, ja jokaisella oli jotakin kosteaa silmäkulmassa.

— Sääli vanhempia. Kuka se poika oikeastaan oli?

— Hän oli minun ainoa poikani, vastasi majuri puoliääneen.

Lahna.

Oli ilkeän kylmä halkovajassa, jossa »Lahna» istui hieroen hietapaperilla pieniä erikokoisia puikkoja, eikä tallinlyhty juuri suuria lämmittänyt. Joulukuunmyrsky ulvoi ja vihelsi ravistuneissa seinissä, ja ohut, hieno lumijauho pyrysi sisään ja lyhdynvalossa kimallellen laskeutui hiljaa haloille ja hiilisäkeille. Pitkänä ja hoilakkana istui Edward Pettersson, jota sanottiin myöskin Lahnaksi, ylösalaisin käännetyllä margariinilaatikolla ja hankasi kuin henkensä edestä. Puikko toisensa jälkeen tuli sileäksi ja hienoksi kuin hipiä ja pistettiin syrjään, samalla kuin kielenkärki alinomaa siirtyi oikeanpuolisesta suupielestä vasempaan ja päinvastoin, ja hengitys tuli pitkinä, savuavina puhalluksina ohuimmasta nenästä, mikä konsanaan on ollut neljätoistavuotiaissa kasvoissa.

Kielenkärki oli verrattain harvoin hampaiden sisäpuolella, jonka vuoksi pojan yksinpuhelu — pojillahan on sellainen tapa — oliepäselvää mutinaa.

— Hm — mm — juu — hieno yläprammitanko — heh — hei, hyvin hauskaa — heipä vaan — eilen heidän kanssaan — hm—mm — reiluja poikia — — Kas niin, siinä oli viimeinen!

Lahna ojensi itsensä suoraksi, pyyhki käden lappealla puolella nenänpäästä kristallinkirkkaan helmen ja pisti nyrkit housuntaskuihin.

— Peevelin kylmä, mutta kaikki puutyö onkin nyt valmista. Viistopurjeen puomi, prammi- ja yläprammitangot, raakapuut, kaksi pelastusvenettä, kappi, kompassikaappi — laski hän. — Samalla paukahti halkoliiterin ovi ja sisään astui vankkaluinen pirteä viisitoistavuotias, jonka koko hyvin verhottu ruumis oli lumen peitossa.

— Mitä ihmettä sinä täällä kylmässä aherrat? Luulin että sinä, kuten kaikki muutkin oikeat ihmiset, olit sisällä tällaisessa kauheassa ilmassa. Mitä tikkuja ja puikkoja sinulla on?

— En saa sisällä työskennellä, ymmärrätkös, sillä isä sanoo, että minä teen pahaa siivoa. Tämä ei muutoin ole mitään, ainoastaan vähän romuja itselleni, valehteli Lahna vasten silmiä.

— Kuuleppa vaan, minulle et niinkään syötä pajunköyttä. Totuus ilmi, vanha Lahna, ja heti, muutoin minä kutsun patrullin ja — —

— Ei, oletko hullul Et ainakaan tänne, lupaa se, oletko ihmisiksi! huusi Lahna ja näytti niin nololta, että »majurinpoika» heti puhui matalammalla äänellä.

— No, voithan ainakin sanoa minulle, mitä sinulla on tekeillä. Sinähän olet täällä pakkasessa ja voit saada itsellesi kuolemantaudin.

— No kuulehan sitten. Katso tänne, vastasi Lahna ja nosti syrjään tyhjän säkin, jolloin sen alta paljastui täysissä tamineissa olevan purjealuksen mitä hienoin pikku runko kanuunaportteineen ja maalattuine vaskipeitteineen, kansineen, mihin lankut olivat piirretyt kaiverrustaltalla vedetyin hienoin viivoin y. m. — Ja tässä ovat veneet ja ankkurilaitteet, ranapalkit minä kiinnitän illalla, ja tässä, näetkö, tässä ovat kaikki purjeet, ja nuo puikot ovat mastoja, tankoja ja raakoja. Nyt ei muuta kuin panna kaikki tyynni kokoon ja rikata, vaikka meneehän siihenkin tietysti vielä viikkonsa, mutta kyllä se aina jouluksi valmistuu, palpatti Lahna, ylen innoissaan ja hypistellen samalla hellästi kaikkia vehkeitänsä.

— Hieno, oikein hieno! huudahti majurinpoika. Tuolla sinä saatat ansaita itsellesi hyvät jouluilot.

— Se ei ole kuitenkaan tällä kertaa tarkoituksenani.

— Sitten minä toivon kautta anoppini varjon, kuten sedällä on tapana sanoa, saavani tietää, mitä aiot tehdä tuolla hauskalla kapineella.

— Jos paikkaat kämmmentä, ettet kerro kenellekään, niin —

— Tässä koura, kunnon kuopus! Anna kuulua.

Erittäin lihava ja erittäin laiha koura yhtyivät oikein poikamaiseen otteeseen, johon sisältyvät koko maailman hyvät aikomukset, joita todelliset pojat eivät koskaan riko, kun ovat vahvistaneet ne voimakkaalla kädenpuristuksella.

Lahna alkoi kuiskia aivan kuin lumimyrsky olisi pettänyt salaisuuden, ja majurinpoika käänsi päätään milloin mihinkin kuullakseen paremmin.

Kun salaperäinen keskustelu vihdoin oli loppunut, sai nälkiintynyt Lahna sellaisen töykkäyksen selkäänsä, että luut narskahtivat.

— Sinä olet meidän paras toverimme ja siksi jäät, vanha Lahna, mutisi majurinpoika, jota kutsuttiin sillä nimellä sen vuoksi, että hän sanoi kookasta majuria isäkseen ja kookas majuri häntä »poikainkamarin korpraaliksi».

— Sinä lupaat olla hiljaa? kuiskasi Lahna.

— Tahdotko kouran vielä toistamiseen?

— En.

Majurinpoika näytti hyvin miettiväiseltä, tallustellessaan lumikinoksessä kotiin, ja mutisi itsekseen:

— Ei, nyt Lahna saa minun valkoisen nauhani, hän on ainoa, jonka tulee olla patrullin johtajana — kun istuukin siellä kylmässä keuhkokattarissaan, vai mitä se on, valmistamassa toiselle joululahjaa — vain sen vuoksi, että sai häneltä tuonaan leiritulilla voileivän — — poika parka, onkohan hän koskaan elämässään saanut syödä kyllikseen — — voi miten hän söi, kun ahdoimme häneen puuroa — — Näin hän höpisi, mutta

lopetti pian, sillä kaula tuntui karhealta ja luukut kosteilta, lumimyrskynkö vai minkä takia, jääköön mainitsematta.

Niinpä niin, kyllä se oli sellaista. Lahna oli erään hinaaja-aluksen lämmittäjän poika, jolle antelias kohtalo oli lahjoittanut kahdeksan pikku sisarusta — runsaasti kaksoisia —, ja jos hän olisi saanut kunnollista ruokaa, olisi hänestä varmaankin tullut vankka poika. Mutta kohtalo ja pikku sisarukset tahtoivat toisin. Hän, tuo hoikka ja kalpea ja kauhean laiha poika, istui aina kärsivällisenä ja katseli, eikä hän itse hennonut syödä, silloin kun vanhin kaksoispari tarttui silli- tahi perunapalasiin, joita hänen huolellinen ja kelpo äitinsä pani hänen eteensä. »Aina jäi jotakin yli» hänelle. Hän aherteli ja teki työtä kirjapainossa ja sai kokoon suunnilleen niin paljon, että saattoi hankkia itselleen vaatteita ja myöskin vähän ruokaa, kun niikseen tuli. Ruoka tuli kuitenkin liian myöhään hänen ikäiselleen pojalle, varsinkin kun hän kasvoi pituutta kauhealla vauhdilla ja oli alusta pitäen saanut riittämättömän ravinnon. Mutta olipa ravintoa ja vaatteita tahi ei, niin ei hänen hyvä luontonsa eli hyvä sydämensä koskaan pettänyt eikä myöskään hänen varma taipumuksensa vesille, veneisiin, nikkaroimisiin j. n. e. Isä oli joka suhteessa erinomainen mies, mutta hän ei ymmärtänyt antaa arvoa pojan kätevyydelle, etenkin milloin hän »teki pahaa siivoa» sisällä, jossa lapsiliudasta huolimatta aina oli erittäin siistiä ja hienoa.

Halkoliiteri tuli sen vuoksi Lahnan toiseksi kodiksi, ja siellä hän vietti kaikki joutohetkensä, kesät, talvet, kunnes eräänä päivänä joutui majurinpojan patrulliin. Silloin joutohetket alkoivat saada hieman iloa ja eloa, joskaan hän ei aluksi saattanut ymmärtää, miten saattoi pitää huolen kaikesta siitä, mikä patrullille kuului. Hei, miten hän saattoikin nauraa pikku Göranille, pörssivälittäjän pojalle, joka oli pyöreä kuin pallo ja täynnä keksintöjä ja kujeita!

Göran se juuri oli ristinyt hänet Lahnaksi.

— Meidän piti syödä eilen lahnaa, sanoi hän, mutta hui, miten kävi! Oli kuin olisi saanut silmänleulapaperin suuhunsa. Sinussa näyttää olevan yhtä paljon ruotoja kuin lahnassa ja yhtä vähän lihaa, sinä Lahna.

Lahna nauroi »neulapaperille» makeammin kuin koskaan, ja näin hän oli saanut haukkuma- tahi pikemmin hyväilynimensä. Sillä hyväilynimi se oli. Haukkumanimi ei synny koskaan sillä tavalla. Kysykää keneltä pojalta tahansa!

Hän viihtyi erinomaisesti seurassaan, ja jok'ikinen päivä huomattiin, miten muut seitsemän patrulliin kuuluvaa antoivat hänelle täyden arvonsa, olipa hän läsnä tahi ei.

Eräänä sunnuntai-iltapäivänä koko patrulli oli istunut leiritulen ympärillä ja heillä oli ollut niin hauskaa kuin ainoastaan pojilla saattaa olla. Ruokasäkit olivat täynnä ruokaa, kahvi porisi kahvipannussa, Göranilla oli paljon hauskuuksia ja kujeita, ja pitkä Lahna istui tavallista useammassa sykkyrässä.

Göranin keksintö oli myöskin se, että Lahnan täytyi kääntyä kolmin kerroin päästäkseen kyllin lähelle ruokaa.

Sattumalta he joutuivat puhumaan ravinnosta jokapäiväisissä oloissa tahi milloin tahansa, ja silloin Lahnalta pääsi lausunto, joka saattoi toiset ymmärtämään, miten aamiaisen, päivällisen ja illallisen laita oli hänen kotonaan.

Göran, joka tapansa mukaan oli lörpötellyt kaikenlaisista hyvyyksistä, vaikenä äkkiä kuin muuri. Katsoi vuoroin voileipiään, vuoroin Lahnaa. Huulet vavahtelivat — noin hieman, kuten aina pojan, joka ensi kertaa kohtaa katkeran todellisuuden — katse tuli — niin juuri sellaiseksi kuin oikean pojan katse silloin tulee — —

Hän kohosi hitaasti puoliseisaalleen, kiinnitti kosteat silmänsä Lahnaan ja ojensi hänelle koko eväsvarastonsa.

Lahna söi tietysti — muutoin hän ei olisi ollut nälkäinen poika — mutta hänen avuton kädenpuristuksensa sai Göranin tarpeettoman kauan askartelemaan kenkiensä kimpussa ja valittamaan, että savu kirveli niin vietävästi silmiä.

Sinä ja seuraavana päivänä Göran lakkaamatta oleskeli Lahnan lähettyvillä ja vieressä — miksi, sitä hän ei itse ymmärtänyt eikä Lahnakaan. Mutta sellaisiahan pojat ovat, eikä maksa vaivaa tutkia syitä.

Joutui sitten jouluaatto, ja silloin patrullin piti sopimuksen mukaan kokoontua Göranin kotiin lähteäkseen liikkeelle jakamaan kaikille köyhille lapsille, joita he saattoivat tavata, joululahjoja niin pitkälle kuin varastoa riitti.

Juuri kun kaikki paitsi majurinpoika ja Lahna olivat koolla ja sulloivat reppuihinsa vanhoja leikkikaluja, vehnäsiä ja kaikenlaista tavaraa, syöksähti patrullinjohtaja, majurinpoika, sisään.

— Lahna on sairaana keuhkokuumeessa, tulen juuri hänen luotaan, hän tahtoi tavata sinua, Göran, sanoi hän.

— Lahna sairaana, lähätti Göran, onko se totta? Onko se vaarallista?

— En tiedä, mutta hänen äitinsä ja isänsä näyttivät huolestuneilta, niin että — —

— Saatte mennä ilman minua, minä juoksen sinne, hyvästi!

Ja miten hän juoksikaan, tuo pyöreä, hemmoiteltu pojanpallerol! Juoksi niinkuin ainoastaan se saattaa juosta, joka tahtoo torjua jotakin peloittavaa pahaa.

Kun patrulli puolen tunnin kuluttua naputti lämmittäjä Petterssonin ovelle ja tuli ummehtuneeseen huoneeseen, istui Göran kaappisängyn ääressä suuri, täysissä tamineissa oleva purjealus sylissään ja itki kuin sydän tahtois haljeta, unohtaen ympäristön, unohtaen lääkärin, joka taputti häntä pääläelle ja sanoi, että pahin vaara oli jo ohi ja että Lahna kyllä paranee.

Sipulin jouluaatto.

Hän istui pöydällä ikkunan ääressä suuressa vierashuoneessa ja heiluteli yhdeksänvuotisia palikkamaisia jalkojaan. Ajatukset ajelehtivat sinne tänne ja surisivat valkotukkaisessa päässä, samalla kun jouluaamun ylimääräinen kestitys, suuri viiniläisleipä, hiljaa mutta varmasti kulki katoovaisuutta kohti valkoisimman hammasrivin välitse mitä nähdä saattoi.

— Miten hiljaista ja kaunista täällä onkin, ei mitään autoja eikä muuta sellaista — miten kauniita kuusia ja palmuja ruudulla! Tuleekohan isä tänä iltana iloiseksi paperiveitsestä — kas vaan, yksi, kaksi, kolme — — kymmenen punatulkkaa pihlajassa, punaisia aivan kuin englantilaiset tinasotamiehet — — kovin kylmä aamiainen pihlajassa tähän vuodenaikaan — —

Keskustelu olemattoman puhetoverin kanssa kävi puoleksi mutisten, ja nuoren herran ajatukset olivat kokonaan kiintyneet häneen itseensä, mutta samassa räiskyvä takkavalkea johdatti mieleen syksyiset kenttäharjoitukset. Hänen jumaloitu isänsä vatsallaan savipellossa, kaukoputki silmien edessä, ja kappaleen matkan päässä pitkä rivi sotamiehiä lakkaamatta ampuen! Se oli hullunkurisinta mitä saattoi nähdä. Isä typötykkönään savessa, aivan kuin ruoppaustyömiehet kotona satamissa. — Hehei, heppulei! hän lähti vauhdikkaasti pöydän luota ja heitti maailman sievimmän kuperkeikan vielä korjaamattomassa sängyssä. Kerran vielä!

— Hyvä ponnahtamaan tämä sänky — tokkohan — minä — tohdin tehdä — näin —, lähätti hän puoliääneen jokaisen »keikan» välillä.

Siinä siunaamassa hän oli pitkänään lattialla, kädet kuin kiikarit, päästi pitkän vihellyksen ja ulvoi: — Ampuminen lopettakaaaaa! Senkin tohelot, kun ette voi lopettaa ampumista! Ampuminen lopettakaaaaa!

Silloin kuului askelia ullakonportaissa. Ne olivat varsin tutut, rakkaat askelet.

— Hyvä toki, ettei hän tullut juuri kun mylleröin sängyssä, mutisi soturi levätessään ja kunnellessaan askelia ynnä uunissa paukkuvia laukauksia.

Askelet lakkasivat äkkiä, mutta sen sijaan kuului rykmentin signaali kaukaa, pitkän matkan päästä. — Isä osaa kaikkea, vieläpä matkia jahtitorveakin, niin että aivan hätkähtää.

Poika kavahti pystyyn loistavin silmin. Merkinanto merkitsi aina jotakin erikoisen hauskaa, ja yhdeksänvuotiaan sydän hytkähti, niin että hänen oli aivan mahdoton nousta ylös tavalliseen tapaan, pää edelläpäin. Kädet lattialla, käsivarret ja koivet suorina, jalat hieman hajallaan ulottuen juuri ikään pestyihin kämmeniin saakka, niin että »nurja puoli» oli aivan pystyssä, sitten selän notkea nytkähdys, ja pehmeässä one-stepin tahdissa hän tepsutteli ovea kohti, kuten oli nähnyt isän ja äidin ja kaikkien muiden »hulluttelevan» kesällä eräissä tanssiaisissa.

Ja siinä samassa hän seiso i jäykässä perusasennossa sen ihmisen edessä, jonka hän uskoi maailman kauneimmaksi.

— Majuri, ilmoitti hän, ensimmäinen komppania, ei mitään muutosta.

— Oletko pessyt kaulasi, pikku hutilus? nauroi isä. — Ovatko kynnet puhtaat? Näytäppäs, ovatko korvatkin? Niin, niin, puhdistus kelpaa! Hauskaa joulua, pikku Sipuli!

Sipuli oli pojan hyväilynimi, aina siitä lähtien kuin hän kerran oli pureskellut ruohosipulia, niin että isä oli erehtynyt mistä haju tuli ja antanut palvelijalle nuhteita siitä, että tämä oli »sammuttanut asetyleenilyhdyn sisällä, sen sijaan että olisi sammuttanut ulkona».

Ja kun komeimmista komein mies sanoi »sinä pikku Sipuli», äskeisellä äänenpainollaan, niin ei mikään maailman mahti voinut estää hyppäystä, joka päättyi siihen, että villahihaiset käsivarret kietoutuivat isän kaulaan ja nenännypykkä kaivautui toisen korvan alle, jossa tuntui niin hyvä partasaippuan tuoksu.

— Minä lähden ajamaan vuokramiehen luokse, tuletko mukaan?

— Tulenkoko?

— Silloin olet valmis viiden minuutin kuluttua, mutta ota yllesi karvat ja nahkaliivi, sillä ulkona on navakka ilma.

Paljoa lyhyemmässä ajassa kuin viidessä minuutissa poika seiso i valmiina karvalakissa, joka oli niin syvällä kuin saattoi, puikkomaisissa sormikkaissa, ei kintaissa, sillä hänellä oli heikko toivo, että hän saisi ajaa, — sekä muutoin kaikissa napaseutuväestöksissä.

Kilin-kilin-kilin! kuului, kun »Lady Maud» tuli kevyesti potkurin edessä, jossa isä seiso i aivan kuin syntymäpäivä- ja jouluil on perikuva.

— Oletko sanonut hyvää huomenta äidille? huusi hän pitkän matkan takaa. — Kipitäppä nyt!

Napaseutumytty hölkytti sisään ja tuli hetkisen kuluttua takaisin turkki käsivarrella ja supielet muikeasti viistossa.

— Äiti sanoi, että minun pitää panna tämä!

— Viisas nainen todellakin. Tee niinkuin hän sanoo, se on sinulle hyväksi. Mutta nopeasti kuoreesi, pikku Sipuli, ja — kas niin, »Lady», seisoppa hiljaa — tule joutuin rekeen, vekkuli! Kas niin, nyt ilmapallo lähtee — sss!

Kun isä tekeekin aina pilaa kaikesta. Sanoo nyt äitiä naiseksi, turkkia

kuoreksi ja ajoneuvoja ilmapalloksi. Poika lorusi yhtämittaa pysähtyen ainoastaan silloin, kun hänen tuli pitää erittäin vakavasti kiinni potkurista, jottei tipahtaisi tiepuoleen. Mentiin vinhaa vauhtia pehmeää, tassaista neliä, ja lumi oli siksi löyhää, ettei se köntistynyt kiusallisiksi paa-kuiksi, jotka muuten aina reellä ajaessa sinkosivat kasvoihin. Keskustelu oli kuitenkin yksipuolista, sillä isällä oli täysi työ pitäessään huolta laudalla istuvasta pikku vekkulistaan.

Puolen tunnin kuluttua porhallutettiin pienen vuokratalon pihamaalte. Koska isällä oli melko paljon puuhaa vuokraajan kanssa, jätettiin Sipuli omiin hoiviinsa, kun hevonen oli ensin viety talliin.

Poika kuljeskeli siellä touhuten ja häärien joka nurkassa ja komerossa ja ihmetellen kaikkia uusia näkemiänsä. Talli oli niin matala, että »Lady Maudin» korvat ulottuivat melkein kattoon, ja navetta, jossa oli ainoastaan kymmenen lehmää ja yksi ikkuna, vieläpä niin pieni, että siitä tuskin saattoi katsoa pihalle, oli vieläkin matalampi. Kun hän oli tutkinut kaiken, mikä oli katsomisen arvoista, kapusi hän päärakennukseen ja kysyi, oliko siellä poikia, joiden kanssa saisi leikkiä. Ei, mutta kasvattipoika tulee kotiin päivemmällä, arveltiin.

Juuri silloin, kun hän tallin takana olevalla jäätyneellä lammikolla aikoi laittaa itselleen kuntoon vipukelkan, näki hän ikäisensä poikaressun tulla köykelehtävän taloa kohti. Oikeastaan tulija näytti kulkevalta olkikasalta, sillä koko pojan peitti selkään sidottu suuri ruislyhde.

— Ole kiltti ja auta minua, sillä en jaksa enää, pyysi tulokas.

Sipuli juoksi esiin, irroitti lyhteen yks'kaks' ja näki miten nääntynyt poika parka oli.

Hiki juoksi virtanaan ja polvet vapisivat, niin että Sipuli vaistomaisesti tarttui häneen, jottei toinen kaatuisi siihen, missä seiso.

He eivät olleet koskaan ennen nähneet toisiaan, mutta pojat eivät tavallisesti piittaa suuria esittelyistä y. m. s., niin että ystävyys oli pian solmittu.

Kasvatusäiti, joka oli nähnyt, miten he tapasivat toisensa, sai heidät tupaan, pani kahvin tulelle ja vaali poikaa parhaansa mukaan.

Sipuli istui hiljaa ja ihmetteli, ettei äiti tehnyt kuten hänen oma äitinsä, nimittäin ottanut poikaa syliinsä ja suudellut häntä. Yhtä omituiselta näytti, kun Juho kiitti ruuasta. Ei silti, ettei hän itsekin aina olisi kiittänyt ruuasta, mutta ei sillä tavalla, aivan kuin olisi saanut keinuhevosensa tahi jotakin senkaltaista. Ja vielä ihmeellisemmältä hänestä tuntui, kun Juho pyysi saada kantaa sisälle olkilyhteen ja levittää sen nurkkaan.

Pojat kantoivat yhdessä sisälle raskaan lyhteen ja levittivät sen oivalliseksi vuoteeksi, jolla he pian istuivat kuiskaavasti keskustellen. Ei ole koskaan hauskaa, kun vanhemmat ihmiset kuulevat mitä keskustellaan.

— Luuletko saavasi monta joululahjaa tänä iltana? kysyi Sipuli.

— Olen jo saanut. Tässä näet, vastasi Juho ja kaivoi eräästä mytystä rypistyneen paperin, jonka hän kääri auki. Siellä loisti kolme kirkasta markan rahaa.

— Oletko saanut ne joululahjaksi?

— En, mutta kuulehan! Olen palvellut eräässä talossa kahden peninkulman päässä täältä, huhtikuusta eiliseen asti. Paimentanut, ymmärättökö, lehmiä ja lampaita ja auttanut minkä mitäkin. Hyvä ansio, vai mitä? *K o l m e m a r k k a a!* Ne saa äiti tietysti, mutta hiljaa, tässä näet mitä minä vielä sain. Tämän, näetkös, ja tämän! Ne ovat kauhean kilttejä siinä talossa.

Juhon silmät säteilivät ilosta, kun hän veti esille metrin pituisen ryynimakkaran, joka oli etusormen paksuinen, ja suuren sekajauhorieskan.

— Ja sitten minulle luvattiin saappaatkin! Mutta kaikkein paras oli kuitenkin lyhde, lopetti hän ja oikaisi itsensä oljille pitkin pituuttaan.

— Saitko sinä senkin joululahjaksi?

— Sain kyllä! Ne kysyivät minulta mitä minä tahdon. Ja silloin minä sanoin, tietysti piloillani vaan, sillä enhän luullut, että sellaista saisin: »Lyhteen jouluolkia», sanoin minä. Ja sitten minä tosiaankin sain sen. Ja sitten ne sitoivat sen minun selkääni, ja sitten minä läksin. Oli kaksi peninkulmaa tällaista lumisohjua. Nyt otetaan tästä palanen, vai mitä?

Sipulin mielestä sekajauhorieska maistui mainiolta, mutta lampaan-ihrainen ryynimakkara ei kyllä ollut erittäin herkullista.

— Minua väsyttää, väsyttää kauheasti, sopersi Juho viimeisiä paloja pureskellessaan.

— Mene vuoteelle.

— Siinähan olen, niin hyvää vuodetta kuin jouluoljet ei ole olemassa.

— Sipulin mielestä oli onni, että Juho nukahti, ennenkuin oli ehtinyt kysyä, mitä hän tahtoi joululahjaksi. Hänellä oli omituinen heikko käsitys siitä, että tinasotamiehet, salonkikiväärit ja muu sellainen ei soveltuisi ollenkaan rieskan ja ryynimakkaran yhteyteen. Viitonen, jonka hän sai aina jouluksi, ja vielä markka viikkorahoja ympäri vuoden, tuntui hänestä vain turhanpäiväiseltä Juhon kolmen markan rinnalla, jonka anaitsemiseen kului melkein kokonainen vuosi.

Ken on nähnyt pojan silmät, joka esim. juuri on tarkannut, miten uunilintuemo ruokkii poikasiaan, tietää suunnilleen, miltä Sipuli näytti paluumatkalla, ja myöskin, että hän, sen sijaan että olisi lörpötellyt, nyt oli miettiväinen ja sanaton.

— Mikä poika se oli, joka makasi ja nukkui siellä nurkassa? kysyi isä heidän kotiin tultuaan.

Silloin hän jälleen elpyi hetkiseksi, mutta hänen äänensävynsä oli sellainen, että hänen rakas isänsä sai erikoisesti aihetta tarkata vesaansa, hieman noin sivultapäin.

Koko päivän poika kulki hiljaa ja yksin omissa mietteissään, ja kerran isänsilmä näki, miten alahuuli värähteli ja huokaus pääsi tuon muutoin niin hilpeänä ilakoivan reippaan pojan rinnasta.

— Mikähän Vilhoon on mennyt? kummasteli äiti, joka ei koskaan saatanut käyttää tuota rumaa hyväilynimeä. — Eihän hän vaan ole vilustunut?

— Eikös mitä, saamme kyllä nähdä, mistä kenkä puristaa.

— Hyvä ihme, eihän hän vaan ole tehnyt mitään kepposia, niin että saa toria juuri jouluaattona. Ajatteleppa pikku tyttöjä — —

Isä puri viiksiiään ja näytti tuimalta, mikä saattoi äidin vieläkin levottomammaksi. Sitten hän kääntyi kantapäällään ympäri ja meni sisälle.

Äiti kuuli miten puhelin soi talliin:

— Valjasta heti poni pikkureen eteen ja aja suoraan pihaan.

— No, mutta hyvä ystävä, läähätti nuori rouva ovella, — lähdetkö nyt taas ulos ja juuri kun kaikki on valmista joululahjojen jakamista varten. Tytöt ovat aivan poissa suunniltaan. Sääli edes heitä, kiltti hyvä — —!

— Odota nyt — kas niin — etkö näe poikaa tuolla salissa, oletko nähnyt huolestuneempaa katsetta yhdeksänvuotiaalla jouluaattona? Odottaa vaan — sinä muistat miten signaali aina saa hänet kirkastumaan.

»Jahtitorvi» puhalsi rykmentinsignaalin. Lievä hymy levisi hetkiseksi murheelisille kasvoille, mutta niissä ei ollut jouluilosta jälkeäkään, kun nuori herra astui kynnyksen yli.

— Kuuleppa, ukkoseni, poni ja pikkureki ovat portaiden edessä — isän ääni hieman särähti hänen nähdessään vilahduksen pojan silmissä — saat itse ajaa ja ottaa mukaasi mitä tahdot ja ajaa — minne tahdot. Mutta tule pian takaisin. Pikku siskot odottavat.

Kas niin: mars!

Poika katsoi vuoroin äitiin, vuoroin isään, ja sitten tuli jotakin, joka oli naurun ja itkun välillä — yhdeksänvuotiaat saattavat näet tilittää muustakin kuin kurituksesta — ja sitten jälleen lentohyppäys. Mutta hänen nenänsä ei tällä kertaa ulottunut isän lämmintä sydäntä kauemmaksi.

Tunnin kuluttua Sipuli oli jälleen kotona, iloisempana ja riemastuneempana kuin koskaan ennen. Hän hyppelehti, jos mahdollista, vielä useammin kuin tavallista kohti rakasta isäänsä, jokseenkin samalla tavalla kuin vanha kunniallinen pointterikoira ja melkein samankaltaisin katsein.

Äiti ja isä vaihtoivat alinomaa katseita, kunnes he rauhassa saattoivat jutella, kun pikkuherrassväki oli unen helmoissa.

— Olisitpa kuullut, sanoi isä, millaisella äänellä hän sanoi: »tiedätkös hän ei ole saanut muuta kuin ryynimakkaran ja sekajauhorieskan». — —

Jussi ja Eemeli.

Ei kaiketikaan ole hulluimmaksi, jos kerromme hieman siitä, miten Jussi pojan ja Eemeli pässin myöhemmät vaiheet kehittyivät.

Järven jäällä tapahtuneen onnettomuuden jälkeen he tallustelivat jälleen elämän polkua, ikäänkuin ei mitään olisi tapahtunut. Kirkkoonmenopäivinä, pyhäisin, Eemeli oli tavallisuuden mukaan arestissa, mutta sitä ei voitu vieroittaa vihasta valkoisia päähineitä kohtaan. Jos se näki eukon, jolla oli tuo vihattu asu, niin sen tie vei vastustamattomasti vauhtia, niin että lumi pyrysi kuin rautatiejunan jälkeen, ja yhtä vastustamattomasti muori parka kiepsahti ylösalaisin, jollei ajoissa pelastautunut kiviäidalle tahi muuhun turvapaikkaan. Silloin Eemeli iski oman otsansa kivimuuriin, niin että kuka vaan sattui olemaan läsnä, tunsu jo paljaasta näkemisestä tärähdyksen päässään. Itse se ei piitannut paukuksesta vähääkään ja oli jälleen valmis uuteen hyökkäykseen, jollei Jussi alkanut määkiä mielistelevällä lampaankielellään.

Merkillinen pässi muutoin tuo kunnon Eemeli, olipa sillä myöskin erikoisia taiteellisia taipumuksia. Erikoisesti olivat sen silmätikkuna siniseksi maalatut eväsvakat, ja mitä koreampia ne olivat, sitä parempi. Koska sellaisia oli niillä seuduin hyvin runsaasti, niin se oikein nautti, milloin talossa oli kekkerit ja vieraat tulivat kauniine vakkoineen.

Pamahdus toisensa jälkeen, ja juustopalaset, makkarat, voimölkäleet ja kaikenlaiset hyvät tavarat sinkoivat jokaiseen kompassin osoittamaan ilmansuuntaan, ja silloin eukkojen kesken syntyi samanlainen melu kuin revon pistäytyessä kanatarhaan. Ja jos kaupan päällisiksi joku ulkopitäjäläinen oli koristanut itsensä valkoisella päähineellä! Silloin, kas silloin!

Melkoista rauhallisempaa laatua oli sen lämmin musiikinharrastus.

Jussi oli eräältä rengiltä perinyt vanhan harmonikkarämän, ja koska poika oli soitannollinen, niin hän oli oppinut tyydyttävästi käsittelemään tätä varmaankin viheliäisintä hanuria, mikä koskaan on kaiuttanut säveliään yli metsien ja järvien.

Ensimmäisen kerran, kun Jussi alkoi soittaa hanuriaan, seisoi Eemeli vieressä. Se ymmärsi väärin oikean käsivarren edestakaisen liikkeen, yökytty päättään ja polki voimakkaasti.

Jussi ei kuitenkaan, Luojan kiitos, ollut siinä määrin kiintynyt rimputukseen, ettei siinä siunaamassa olisi huomannut varoitusta. Hän kääntyi nopeasti, niin että vanha tappeli ja joutui seisomaan kohtisuoraan soittopeliä vasten.

— Nyt olet tyhmä, Eemeli, en minä tee pilaa sinusta! Kuuleppas nyt!

Ja siinä Eemeli seisoi kaikessa rauhassa silloin ja aina, vastakin, kun polkat ja valssit tekivät renkien ja piikojen jalat tavallista notkeammiksi.

Jussilla oli alussa hieman vaikea, koska tuo hyvä ystävä tahtoi kuulla enempi, heti kun hän oli lopettanut.

Tuli pusku, joskus oikein tuntuva, ja vielä toinen, kunnes hän jälleen alkoi soittaa. Viimein ei ollut mitään muuta neuvoa kuin nousta ja soittaen vaeltaa turvallisen lähelle keittiön ovea ja pistää sisälle soittokone.

Silloin hän aina sai kelpo töytäyksen hieman polvitaipteen pohjoispuolelle, mutta siksi lievän, että sen varsin hyvin saattoi pitää mieltymyksenosoituksena, vaikkei mitään paukutusta kuulunut.

Kerran oli talossa tanssiaiset, ja talonpojat kokosivat viisi penniä mieheen annettavaksi Jussille ja hänen »korkijasti kunnioitetulle tirehtöörilleen», joksi eräs ruotsalais-amerikkalainen neroniekka nimitti pässiä.

Seura oli sitä paitsi hauska heille molemmille. Eemelillä oli ilo kädenkäänteessä puskea mäsäksi kaksi eväsvakkaa, ja Jussi sai lahjaksi kokonaisen makkaran, jotta pitäisi aisoissa »hänen kunnija-arvoisuuttaan».

Kun tanssi kesti melkein koko yön, seisoi Eemeli takana ja uudisti tavantakaa töykkäyksiään, kunnes poika oli aivan henkihieverissä. Aamupuolella amerikansäili tuli ja istuutui penkille Jussin viereen kaikessa loistossaan, hienoissa kengissään, leveissä housuissaan, tärkkikauluksessaan, punaisessa rintaneulalla koristetussa kaulaliinassaan, kellonvitjoissaan, joiden veroisia ei rovestillakaan ollut. Hän oli hyvin kiltti herra, arvelivat sekä Jussi että Eemeli. Hän museri palasiksi sahramileivoksen ja pisti palan palalta pojan suuhun, koska toinen tarvitsi käntensä hanuria soittaessaan. Eemeli sai myöskin silloin tällöin leipäpalasen.

Mutta sitten hän alkoi keikailla ja pitää hauskaa ystäviensä kustannuksella, ja sellainen rankaisee itsensä aina ennemmin tahi myöhemmin. Tässä tapauksessa se tapahtui ennemmin, joka tapauksessa paljoa ennemmin kuin ajatus edes ehti sitä kuvitella.

Leivän mukana hän pisti kelpo annoksen nuuskaa Eemelin suuhun ja odotti temppunsa vaikutusta aivan levollisena istuen hieman etukumarrassa paikoillaan.

Ratkaisu tuli hyvinkin nopeasti.

Sen veroista suudelmaa ei uljas gentlemanni varmaankaan ollut koskaan saanut, olipa kysymyksessä tytöt tahi nyrkkeily kaikkien taiteen

sääntöjen mukaan. Isku tuli salamannopeudella ja osui rehdin pässin koko voimalla suoraan leuankärkeen.

Amerikansälli pökertyi luhdin lattialle, ja kauhea hälinä syntyi. Eemeli hyökkäsi hurjana kerran toisensa jälkeen ja puski puskemistaan tajuttomana makaavaa vintiötä. Kaikki huusivat Jussia apuun.

— Ei, vastasi poika varmasti, hän antoi nuuskaa, eikä se ollut oikein.

Vihdoin saatiin häränohjakset Eemelin ympärille, joka heti sai vaeltaa arestiin. Amerikansälli toipui pian saatuaan niskaansa pari vesisangollista, sylki suustaan hampaita ja tietysti kirosi Eemelin kuolemaan ja kadotukseen.

Sen yön tahi pikemmin sen aamupäivän Jussi makasi Eemelin luona, sillä vihapäissään ihmiset olivat hölynneet, että »pässi on lähetettävä toiseen maailmaan».

No, niin hullusti ei kuitenkaan käynyt. Mutta surut alkoivat saapua vuosien järkähtämättä eteenpäin vieressä.

Jussin äiti oli jättänyt paikkansa ja asunut vuoden pienessä, kallellaan olevassa tuvassa. Poika tunsu velvollisuudekseen auttaa häntä, mutta miten se tapahtuisi, se oli hänelle arvoitus.

Hän jutteli silloin emännän kanssa, ja koska hänellä näin syysmyöhällä ei ollut mitään tekemistä, kun sekä lehmät että lampaat pidettiin sisällä, sai hän lainata vanhan korin ja läksi »kauppamatkalle».

Iloisena ja ylpeänä hän tallusti matkoihinsa kori käsivarrella ja Eemeli kintereillä. Pahimmin häntä oli huolestuttanut se, uskaltaisiko hän pyytää pässin matkaseurakseen.

Tanssisoitolla ansaitut pennit olivat paperissa siinä housuntaskussa, missä ei ollut reikää.

Marssittuaan peninkulman hölkyttivät ja lönkyttivät molemmat, kumpikin luontonsa mukaan, Mäkelän kauppiaan luokse, jossa rahat muutettiin hienonhienoiksi kahvikorpuiksi ja paikatiksi kaurasävikiksi.

Niin lähdettiin kujiin ja kyliin. Kaikkiällä, mihin hän tuli, otettiin hänet ilolla vastaan, sillä oikeita »toppakorppuja» ei ollut likimainkaan aina saatavissa. Hän otti harvoin maksuksi rahaa, mutta kernaammin muutamia kauramittoja. Kun säkki näin oli täyttynyt, alkoi vaivalloinen vaellus takaisin kauppiaan luokse, missä kaurat vaihdettiin korpuiksi ja kiliseväksi rahaksi. Ja sitten matkalle jälleen.

Niinpä kauppa kävi koko syksyn jouluun asti, jolloin hänen täytyi lainata kauppiaalta kelkka voidakseen tallustaa kotiin äidin luokse kaikkine hyvine tavaroineen, joita hän oli ostanut.

Talven loppupuoli kului samalla tavalla. Keväällä hän saattoi pyhäisin komeilla uusissa puukengissä ja hienossa lippalakissaan, ja Eemeli ystävä oli oppinut pitämään rehukakuista ja tepasteli lampaiden joukossa kerskaillen, lihavampana ja jäykempänä kuin koskaan ennen.

Mutta sitten tapahtui jotakin kauhistavaa.

Isäntä ja Jussi ajoivat eräänä päivänä tukkeja Mäkelään, ja siellä Eemeli saavutti kohtalonsa. Se oli tietysti mukana siellä missä poikakin.

Valtion rautatiet ovat järkähtämätön laitos ja sen liikkuva kalusto, veturit ja vaunut, kaikki liian kovia vastustajia Eemelinkin vertaiselle pässille.

Se juoksi henkensä edestä, ääntäkään päästämättä, sydänjuuriaan myöten pelästyneenä kaiketikin ensimmäisen kerran elämässään. Se ei kuullut Jussin määkimistä eikä huutoa kaikelta takaapäin kuuluvalta kauhealta jyryltä, mutta näki kuitenkin hänet vihdoin.

— Siinä on pelastus, ja sitten se teki äkkikäänteen, kuten lampailla on tapana.

Mutta se oli sekuntia liian myöhään.

Vasta kun pitkän junan pari vaunua oli kulkenut sen yli, tarttui Jussi sarviin ja veti.

Hänelle jäi vain pää käteen, eikä hän saanut enempää, vaikka miten olisi vetänyt.

— Mutta kaatuessaan se katsoi minuun ja päästi äänen, jonka minä hyvin tunsin. Niin se määki silloin, kun minä putosin Syväjärveen.

Niin, ja sitten Eemelin tarina oli loppunut.

Jussi värväytyi vuoden kuluttua tykkiväkeä, jolla oli kesäharjoituksensa Leppälässä ja Mäkelässä.

Siellä hän palveli seitsemän pitkää onnellista vuotta, oppi kunnollisesti sekä lukemaan että kirjoittamaan, pääsi ripille, tuli yhtä kelvolliseksi ja hyväksi mieheksi kuin oli ennen ollut kunnon poika; pääsi sitten erään yksityisen voimisteluoiston vahtimestariksi ja sen lakattua vahtimestariksi ja voimistelunopettajan oikeaksi kädeksi erääseen suureen oppilaitokseen.

* * *

— Tiedän, kapteeni, sanoi hän eräänä päivänä meidän juttellessamme, kuten teimme joka päivä, — s. o. hän jutteli ja minä kuuntelin, — sanokaa mitä sanotte, mutta eläimillä on oma kielensä, ja lampaat osaavat puhua aivan kuin ihmiset, se on varma se. Kuulkaapa esimerkiksi, kuinka lampaanvuonat syksyllä palellessaan määkivät:

»Mää, mää, mää lää-vää, lää-vää!»

Ja lampaat vastaavat:

»Män-nää, män-nää läävää!»

Mutta pässi sanoo karheasti:

»Mä jään, en mää, en mää, en mää, mä oon pää, pää!»

Ja niin hän puhui lampaankieltä, eikä ollut vähintäkään mahdollisuutta epäillä hänen puheensa totuutta.

Mailta ja Meriltä

Seikkailukirjasarja, toimittaa Teuvo Pakkala. Kukin numero maksaa ainoastaan
..... 25 penniä

- N:o 40. **Poikien kesken.** E. Lieberathin kertomuksia.
N:o 39. **Nuoria sankareita.** Walter Christmasin kertomuksia.
N:o 38. **Pikku sankaritar.** Kertomus Ranskan ja Saksan sodasta 1870—71.
N:o 37. **Amy'n isoisä.** Kertomus.
N:o 36. **Peppino,** kertomus Italiasta.
N:o 35. **Intiaanipoika.** Kertomus kaukaisesta lännestä.
N:o 34. **Salaluukku.** Kertomus smoolantilaislinnan vaiheista.
N:o 33. **Seikkailuja Makatea-saarella.** Kertomus Etelämereltä.
N:o 32. **Seppi Peloton.** Tarina säveltäjän nuoruudesta.
N:o 31. **Hämäähkikilaakso** y. m. tarinoita.
N:o 30. **Oswego-joella.** Intiaani-kertomus.
N:o 29. **Apu hädässä.** Sveitsiläinen seikkailukertomus.
N:o 28. **Rajalahden torppa.** Kertomus 1808/9 vuoden sodasta.
N:o 27. **Yö valaskalan selässä.**
N:o 26. **Susien saaliina.** Seikkailu pohjan pimeillä perillä.
N:o 25. **Aarnihauta** ja muita seikkailukertomuksia.
N:o 24. **Vuoren vanhus.** Erinomaisia eläintarinoita.
N:o 23. **Pyörremyrskyn hyvätyö.** Kaksi jännittävää kertomusta.
N:o 22. **Kohtalonsa tietä.** Kaksi kertomusta.
N:o 21. **Tiibetissä vankina.** Jännittävä kertomus retkeilijän seikkailuista.
N:o 20. **13-vuotias sankari.** Kertomus buuri-sodasta.
N:o 19. **Saarroksissa.** Ranskan ja Saksan viime sodasta.
N:o 18. **Eksyksissä präria-aavikolla.**
N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme kertomusta.
N:o 16. **Sidi Numan** ja hänen hevosensa. Kertomuksia.
N:o 15. **Nini.** Kertomus Ranskan vallankumousajoilta.
N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus siitä miten ihminen on tullut luomakunnan herraksi.
N:o 13. **Apahien hyökkäys.** Seikkailuja kaukaisessa lännessä.
N:o 12. **Yö metsästäjän kodissa.** Neljä seikkailurikasta kertomusta.
N:o 9—11. **Nansenin pohjoisnaparetkiltä.** N:o 9. Laivalla napameritse. N:o 10. Suksilla ja kajakilla. N:o 11. Talvea saarella nimettömällä.
N:o 8. **Musta kalerilaiva.** Merikertomus v:lta 1599.
N:o 7. **Tito.** Jännittävä kertomus arosudesta.
N:o 6. **Ilmeitten maassa.** Kreikkalaisia satuja.
N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihmelukko.** Itämaalainen seikkailukertomus.
N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikkotarina.
N:o 3. **Aamukellot.** Tarina uljaasta Veronika-neidosta.
N:o 2. **Taistelu paalumajalla.** Kertomus Amerikan aarniometsistä.
N:o 1. **Karkuri.** Kertomus Tyynenmeren saarelta.

.....
Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä